

PV

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

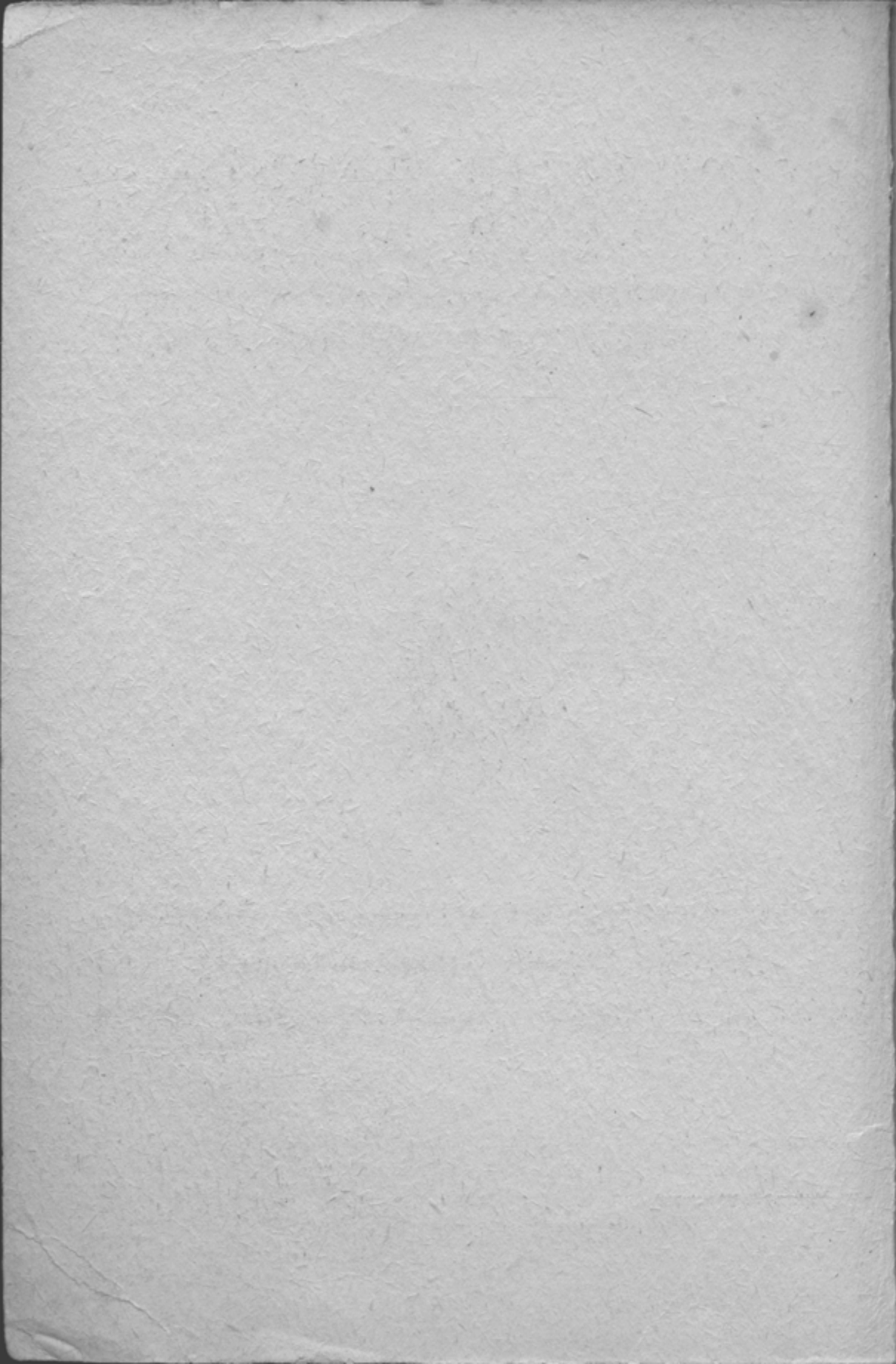
1959

NOUȚĂȚI PRIVIND ISTORIA RELIGIILOR

ANUL IX. Nr. 1—2, IANUARIE—FEBRUARIE 1959

: - : Editura Mitropoliei Banatului : - :

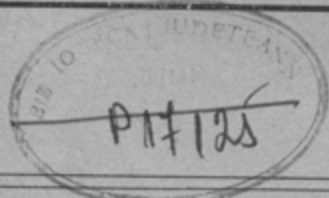
P. 51

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

NOUTĂȚI PRIVIND ISTORIA RELIGIILOR

ANUL IX. Nr. 1—2, IANUARIE—FEBRUARIE 1959

: - : Editura Mitropoliei Banatului : - :

PIII 9075

Centenarul Unirii Țărilor Române

Poporul român prăznuiește la 24 ianuarie o dată memorabilă a istoriei sale. În această zi se împlinesc 100 de ani de la Unirea Țării Românești cu Moldova, eveniment de mare însemnătate istorică în viața poporului nostru, în procesul de făurire a statului român, de sine stătător.

Acțiunea întreprinsă pentru înfăptuirea Unirii Țărilor Române de către grupările înaintate ce aveau în fruntea lor pe Alexandru Ion Cuza, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alexandri, Grigore Alexandrescu, și mulți alții, corespundea intereselor maselor de a se scăpa de jugul turcesc, de a cuceri independența și libertatea.

La 24 ianuarie 1859, Adunarea electivă a Munteniei a ales domn pe Alexandru Ion Cuza, care la 5 ianuarie fusese ales domn al Moldovei. Unirea era realizată. Poporul dobândise o strălucită victorie. Slăbind pozițiile boierimii feudale reacționare, unirea a pus bazele statului național unitar român; unirea a creat condițiile cuceririi independenței naționale, a unei largi dezvoltări a forțelor de producție. Caracterul progresist al Unirii a dat posibilitate dezvoltării noii clase sociale, proletariatul, căruia îi revenea misiunea de a duce pînă la capăt revoluția burghezo-democrată și a trece la revoluția socialistă.

Marele patriot, democrat și luptător revoluționar român Nicolae Bălcescu, care a ridicat steagul luptei pentru unire, scria în anul 1850: „Revoluția viitoare... nu se va mărgini a cere libertatea dinlăuntru, care e peste puțină de a o dobîndi fără libertatea din afară, libertatea de sub dominarea străină, ci va cere libertatea și unitatea națională”. Unirea a fost înfăptuită în

urma unei lupte de decenii împotriva crunților dușmani ai poporului român, dușmani atât dinlăuntrul cât și din afara țării — marea boierime și împărăția otomană.

Dar împotriva Unirii s-a ridicat Turcia, fiind sprijinită de Anglia și Imperiul habsburgic, care se temeau că înjghebarea unui stat unitar românesc le-ar îngreuna aservirea poporului.

Rusia a fost principalul sprijinitor al Unirii. Guvernul țarist era interesat în crearea unui stat român care să slăbească puterea imperiului turcesc și să oprească expansiunea habsburgică spre răsărit. Dintre intelectuali progresiști din Europa, care au sprijinit năzuințele poporului român, luptătorii revoluționari democrați ruși în frunte cu Cernișevski și Dobroliubov, grupați în jurul revistei „Sovremenik” („Contemporanul”) și-au exprimat cu deosebită tărie marea lor simpatie în favoarea Unirii naționale a României.

Participarea activă și hotăritoare a populației la acțiunea pentru Unire a fost determinată de nădejdea, că Unirea va duce la înfăptuirea idealurilor de eliberare națională și socială, la drepturile și libertățile pentru care luptaseră revoluționarii de la 1848, în frunte cu Avram Iancu. Revendicările țărănimii au fost expuse hotărât cu doi ani înaintea Unirii, de către deputații clăcași, ca moș Ioan Roată și Constantin Tănase, în divanurile ad-hoc. Cuvintele lui moș Ioan Roată și ale lui Constantin Tănase, rostite în numele milioanei de țărani asupriți, flămânzi și chinuiți, din cele două principate, au constituit un act de acuzare împotriva domnilor care erau la cîrmă.

Dar marea boierime și burghezia potrivnică acestui mare act istoric, au căutat pe toate căile, sub toate formele, să împiedice aplicarea marilor deziderate hotărâte odată cu făurirea Unirii celor două principate. Au urmat decenii de dictatură a burgheziei și moșierimii, de asuprire și impilare a populației. Cucerirea independenței naționale, de la 1877, prin jertfa de sînge a românilor, a fost călcată în picioare. Jugul otoman a fost înlocuit cu cel al marilor trusturi de peste hotare.

Acum cînd se împlinesc o sută de ani de la înfăptuirea Unirii Țărilor Romîne, poporul român duce o viață liberă, viață asigurată de către regimul democrat popular, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare, sub înțeleapta conducere a partidului ei revoluționar, a înscris în cartea de aur a Romîniei victorii mărețe, care au depășit cu mult visurile cele mai îndrăznețe ale luptătorilor din trecut. Dintr-o țară înapoiată, stăpînită de imperiul otoman și de către marii capitaliști, Romînia a devenit o țară liberă, independentă și suverană. Poporul român, păstrînd glorioasele tradiții progresiste din trecutul țării noastre, pășește înainte cu încredere pe drumul construirii socialismului. Unitatea poporului nostru în jurul partidului și a guvernului, creează condiții optime pentru obținerea de noi victorii în lupta pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, pentru socialism, pentru pace.

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Consiliul de Miniștri al R. P. R. au hotărît ca Unirea Țărilor să fie aniversată ca o mare sărbătoare națională.

În capitala țării și în întreaga țară sau organizat mari serbări populare consacrate Centenarului Unirii.

24 Ianuarie fiind un însemnat eveniment istoric în viața poporului român, rămîne o mare sărbătoare națională. Rămîne un izvor viu de încredere în forțele proprii ale poporului nostru, pentru a construi o țară frumoasă, bogată și puternică. Un bastion al păcii!

Omul bunătații

— SF. IERARH IOSIF CEL NOU DE LA PARTOȘ —
1568—1656

Intr-o duminică de-a anului 1567 biserica vlădicească din Ohrida 1) gema de gloatele vlahilor 2) strinși la o nuntă, că se cununa un vlah din Raguza 3) c-o vlăhiță ohridană. Mirele Ioan. căraș de mare, cu mireasa Ecaterina.

— Ce sfânt v-ați ales, să vă păzească pomul vieții? întrebă preotul pe miri.

— Pe Maica Domnului, răspunseră ei într-un glas.

— Prea bine, dragii mei, că mare-i Dumnezeu cu tăria sa și mare-i și Maica Sfintă cu rugăciunea sa, adause slujitorul Domnului.

Ii cunună apoi și le ură :

— Maică bunătații vă aivă-n pază.

Și se ospătară creștinește.

*

La anul. Tinda bisericii răsăritene din Raguza se umplu de vlahi. S-adunară acum la botez. Cărașul Ioan își încreștina copilul.

— Cum să-i fie numele? întrebă preotul pe naș.

— Iacob, părinte, că la sf. Iacob s-a născut, răspunse el liniștit.

— Norocoasă zi, că sf. Iacob fost-a și apostolul Domnului și nepotul Maicii Sfinte, întregi slujitorul altarului.

Făcu apoi botezul, iar pe urmă mai spuse :

— Fericit va fi pruncul că și darul Domnului Hristos și bunătaatea Maicii Sale îl va însoți pe cărarea vieții...

*

La cîtiva ani. Ceriul Raguzei era senin și apa mării potolită. Corăbioara încărcată era gata de plecare. Cărașul Ioan își luă rămas bun de la soție și copii și ridicind ancora, porni spre largul mării.

Cei dragi ai săi, rămași pe țărm, îi priveau înduioșați plecarea. El îi înbuna zicînd :

— Nu vă amăriți, că dac-a vrea Dumnezeu, peste-o săptămînă voi fi iar acasă.

Dar trecut-a nu una, nici două, ci zeci de săptămîni și el tot nu s-a mai întors acasă. L-a înghițit un vârtej de mare, cu corăbioara lui cu tot.

Ecaterina rămase văduvă și Iacob orfan.

*

Intr-o dimineață o căruță cu-n bărbat, o femeie și un copil eșia încet pe poarta Raguzei, apucînd drumul lung al Ohridei.

Femeea mîngăea copilul și grăia bărbatului:

— Frate dragă, mi-e greu de mare, ca de iad, de cînd mi-a răpit pe Ioan, făcîndu-l mincare peștilor...

Bărbatul mina domol călușeii și-i răspundeă femeii:

— Sorioară Ecaterina, marea înghite pe cei vii, dar ceriul nu-și uită de cei rămași. Nu-și uită nici de tine și nici de orfănelul tău cel drag. Că din indemnul ceriului venit-am ca să vă duc la mine, să fie casa mea și casa voastră și masa mea și masa voastră.

Copilul se lipi voios de el, șoptindu-i la ureche: Așa-i unchiule, că Maica cea bună te-a trimis ?.

*

La casa din Ohrida toate înfloreau sub mina mașteră a Ecaterinei, dar pe toate le întrecea înflorirea lui Iacob. Creștea vîzînd cu ochii și se înțelepcea, de uimea pe toată lumea.

Odată, după ce mintui cu școlile cetății sale, 4) mamă-sa începu a-i grăi domol:

— Acum vremea-i, puiul meu, să-ți alegi și tu o cărare în viață. Că ai cincisprezece anișori...

— Mi-am ales-o, măicuțo.

— Ce-ai ales, dragul mamei ?

— Mă fac pescar.

Cuvintele lui îi săgetară inima. Ochii i se umplură de lacrimi și ea grăi îndurerată.

N-ajunge cu jertfa tatălui tău ?...

Induișat de lacrimile mamei sale, Iacob se grăbi cu lămurirea:

— Nu plînge, scumpa mea măicuță, că eu nu vreau să fiu pescar, nici pe lacul Ohridei, nici pe apa Adriaticei, ci pe marea vieții. Eu vreau să fiu pescar de suflete...

Fața Ecaterinei se luminează ca un cer după furtună și ea urmă în glas molcūt:

— Pescar de suflete, da. Deși vîforul ispitelor răscolește atîtea valuri prădalnice și pe marea vieții...

— Adevărat, măicuța mea, dar eu ruga-voi mereu pe Maica bunătații, care-i stăpîna mării, să mă păzească în primejdii...

Ecaterina își sărută atunci odrasla, ingîinînd:

— Fie voia ta.

La stareția mănăstirii din marginea Ohridei 5) intra un tinerel cu mers sfielnic. Starețul, cu argint în plete și cu aur în privire, îl întrebă părintește :

— Ce cauți tu, fiule, în lăcașul Maicii Domnului ?

— Eu vreau să-i fiu ucenic, răspunse el.

— Iubești-o ?

— Ca Fiul său.

— Cinstești-o ?

— Ca ucenicul cel iubit.

— Fii dar bine venit !

Și Iacob se făcu ucenic al Preacuratei.

— O, ceea ce ești plină de dar și dai scribiților mîngăere, bolnavilor tămăduire, robiților scăpare, păcătoșilor iertare, zavistnicilor pace și răposaiților odihnă, dă-mi și mie, ucenicului tău, un strop din marea bunătății tale, să fiu și eu de folos celor învăluiți de răutățile lumii, se ruga el fierbinte.

Și darul bunătății i se cernea încet în suflet. Din zi în zi și an de an, el se făcea tot mai bun, pînă-ajunse podoaba sfințului lăcaș.

— Părinte, mi-e dor de grădina Maicii Domnului. Mi-e dor de lumina Tavorului din ea. Mi-e dor de sfințenia Athosului 6) mărturisii el într-o zi starețului.

— Du-te, fiul meu, că te cheamă Maica bunătății...

*

Soarele impletea cunună din razele sale aurii și o așeza cu gingășie pe creștetul Athosului. Marea îi spăla picioarele stîlcoase cu albul valurilor ei spumoase. Boarea molatică răcorea cu suflarea sa ușoară zecile de minăstiri și sutele de schituri agățate de sprincenele povirnișurilor.

— O, cit de minunată-i frumusețea firii ! își tălmăci uimirea unul dintre bărbații de la poarta muntelui, care-și așteptau intrarea.

— Mai ales cînd ea-i îngeminată cu măreția credinții și cu frumusețea evlaviei ! întregi un tinăr blajin, ca de douăzeci de ani.

Și ochii tuturor se opriră asupra lui.

— De unde vii ? îl întrebă un slujbaş.

— Din Ohrida, răspunse el.

— Și unde mergi ?

— La schitul „Cuvine-se cu adevărat” 7)

— Treci la minăstirea Pantocrator 8) și de acolo vei lua îndrumări.

El trecu. Își arată hirtiile. Intii — stătătorul îl privi lung cetindu-le și-l stîrîci :

— Ce faci la schitul nostru ?

— Vreau să mă închin și vreau să văd cu ochii mei icoana cea cu degete de inger în lespede săpată și s-aud cu urechile mele, cîntecul de sus insuflat și de buze îngerești, aici mai întîi cîntat : „Cuvine-se cu adevărat”.

— Și-apoi ?

— M-oi aciui pe undeva...

— Poți și la noi.

Și Iacob încă-n aceea zi se așază la schitul Pantocratorului, străduindu-se, să fie și aici întîiul și la rugă și la trudă. Și încă-n acel an, el se-nvrednici de tunderea intru monah, cu numele de Iosif.

*

Monahul Iosif umbla cu indoită rivnă pe calea Domnului. În inima sa, cădelniță vie, ardea neîncetat tămîia rugăciunii și-n sufletul său, colț de cer senin, licăreau așa de frumos stelele smereniei și nevinovăției și dragostei și bunătății celei mai curate.

Sorbea lumina slovei sfinte și nu se mai sătura de mireasma evlaviei. Și așa, vremea trecea iar el se ridica și pe scara bunătății și pe cea a slujbei.

După nevoie de cîțiva ani luă darul diaconiei, mai apoi pe cel al preoției. După metanii de ani de zile la jertfelnicul Xiropotamului 9), luă darul vederii în suflete, mai apoi pe cel al răpirii în duh. După lungi privegheri la icoana Maicii Domnului din Acatistul Hilandarului 10), luă darul arătărilor de sus, mai apoi după molitvele de la icoana Precestei de sub altarul Vatopedului 11) și pe cel al tămăduirilor. După aspră înfrinare și necurmăte paraclise la „Progribania Preasfintei” din Marea Lavră 12) luă darul prorociei, iar după greu ajun și lacrimi multe la Panaghia Cutlumușului 13) și pe cel al semnelor și minunilor, care umplură tot muntele. Așa că după zeci de ani Monahul Iosif ajunsese întîiul pe scaun stătător.

Dar se proptea și acum pe stîncă smereniei.

*

Era la Bunavestirea anului 1650. Vatopedul vuia de mulțimea pelerinilor veniți la sărbătoarea hramului său. Printre ei și doi bănățeni, diacul Damaschin și fratele Ilarie. Ei veneau din Constantinopol și aduceau cu ei o scrisoare cu pecetea patriarhiei pe seama prea cuviosului Iosif, din această minăstire.

El cum prinse a o ceți, simți cum îi joacă ochii-n lacrimi. Avea optzeci și doi de ani, dintre care șaiszeci și doi petrecuți în minăstirile Sfîntului Munte, în grădina Maicii Domnului, iar acum era chemat să iasă-n lume și să fie arhieru-metropolit dreptcredincioșilor din Țara-Banatului.

Se rugă apoi adînc și lung pentru povață și pavăză, șoptind la urmă : Fie voia Domnului...

*

Incununat cu darul arhieriei, alesul lui Dumnezeu, cel cu chip de patriarh și inimă de sfânt, își luă toiagul păstoririi și însoțit de di cul său Damaschin și de ucenicul Arion, porni la drum, către turma sa de pe plaiuri bănațene. Și numai după multă osteneală sosi în cetatea Timișorii, unde se înscăună tocmai la sfântul Ilie prorocul. Și fost-o acolo belșug și bucurie și strălucire mare, dar bunul păstor de suflete peste bunătățile ademenitoare, căuta cu ochii la cei săraci. Printre cintecele bucuriei urechile lui pindeau după suspinul bolnavilor. În razele strălucirii, cu duhul său cumpănea întunerecul din sufletul păcătoșilor, căci părintele săracilor și bolnavilor și păcătoșilor venit-a el să fie.

Și trei ani de-a rindul i-a căutat, apoi, pe toată întinderea bănațeană, ducându-le darul mingăerii, milosteniei și mintuirii. Și pe unde trecea, bisericile învechite se înnoiau, minăstirile părăsite se luminau, cimitirele uitate înflorau, clopotele amuțite sunau, crucile plecate se îndreptau și mai ales săracii se miluiau, bolnavii se tămăduiau și păcătoșii se pocăiau.

Iar după trei ani de alergare pe marea vieții timișene, luntrea blindului pescar de suflete se opri la limanul lin al Partoșului 14) să guste trei ani de zile liniștea sfintei minăstiri de acolo, care-l legăna în fericirea schitului „Cuvine-se cu adevărat”. Și-apoi pe cind clopotele minăstirii vesteau Adormirea Maicii Domnului din anul 1656, între lacrimi și suspin vesteau și cuvioșii monahi adormirea sfântului Iosif cel Nou.

Sufletul lui alb ca porumbelul Sfântului Duh, sub pavăza Preacuratei intră în ceata dreptilor să se roage pentru cei scribiți și obidiți și desnădăjduiți, iar sfintele lui moaște se sălășluiră în mormintul de la Partoș, care se făcu de-atunci loc de închinare. Dar după trei veacuri de odihnă, tot între clopotele Adormirii, ele eșiră din întuneric la lumină, întregi și nestricate și-n sicriu de-argint fură culcate, pe brațe de arhieriei purtate și-n biserica cetății de scaun 15) așezate, să le fie izvor mintuitor și leac tămăduitor, celor ce cu credință și cu dragoste îi cer ajutorință...

Pr. A. NANU

NOTE SUBLINIARE

1) Reședință arhiepiscopescă. 2) Aromini. 3) Dubrovnicul de azi. 4) Grecești, slavone și turcești. 5) Mănăstirea Maicii Domnului. 6) Sf. Munte din Calcidica. 7) Schit în Sf. Munte. 8) Mănăstire atonită cu hramul Schimbarea la față. 9) Mănăst. aton cu hramul 40 de mucenici. 10) Mănăst. aton cu hramul Intrarea în biserică. 11) Mănăst. aton cu hramul Bunavestirea. 12) Mănăst. aton. cu hramul Adormirea Maicii Domnului. 13) Mănăstirea aton. cu hramul Schimbarea la față. 14) Mănăstirea din Banat cu hramul sf. Arhangheli. 15) Catedrala Timișorii.

Noutăți privind Istoria Religiilor

Zeul Mithra a fost adorat și la noi. În cursul anului 1957, un grup de cercetători au descoperit urme ale cultului zeului Mithra în mica peșteră de pe Valea Gurii Dobrogei. E vorba despre o lespede de piatră cu forma aproape pătrată, avînd latura de 60 cm. grosimea de 15 cm.

În mijlocul lespezii este sculptat în basorelief un bărbat tînăr cu o bonetă frigiană și cu genunchiul stîng îndoit pe spinarea unui taur, pe care îl ține de bot, în timp ce-i înfige un pumnal în grumaz. În partea de jos a acestui basorelief se găsește o inscripție grecească. Basorelieful mai reprezintă un cîine care sare în fața taurului, un șarpe, două persoane cu făclia în mînă, precum și luna și soarele în colțuri. Toate acestea arată că este vorba despre *cultul păgîn al zeului Mithra*, care se desfășura de cele mai multe ori în peșteri, unde se sacrificau pe un altar diferite animale și probabil uneori și oameni.

După părerea cercetătorilor, prezența acestui cult în Dobrogea se datorește legiunilor romane, care l-au adus din Asia și la începutul erei noastre l-au încetățenit în întreg cuprinsul imperiului Roman. Basorelieful este sculptat în material autohton și anume în calcar, iar inscripția grecească cuprinde următoarele: „Rimos macedonianul administrator a restaurat după ordin ceremoniile cultului în cinstea zeului neînvîns Mithra, în pădurea sfîntă tăinuită. Euphrat i-a adus închinare cu gînd curat, zeului soare. Nicomedes a făcut icoana“.

Basorelieful se găsește acum depus la Institutul de Speologie din București.

Prima inscripție budistă în limba greacă. În Afganiștan, s-a descoperit de curînd prima inscripție budistă în limba greacă. Este vorba despre o gravură bilingvă, și anume în grecește și armeană, executată pe o stîncă de lîngă Kandahar, în secolul al III-lea înainte de erea noastră. Este un edict emis de Asoka, primul suveran budist al Indiei.

A fost dezvăluit secretul mumiilor. După cum a anunțat nu demult biologul german Arno Eikmann, secretul mumiilor a fost descoperit. Acest învățat a realizat un preparat, pe care l-a numit „arcanum” și care este identic cu soluția folosită de egipteni la îmbalsamarea trupurilor celor răposați. Savantul german precizează că preparatul său și-ar pute găsi întrebuințare practică în conservarea cărnii fără frigider.

Un nou cimitir al vikingilor. În regiunea localității Lindholm din Danemarca, savanții arheologi de la Muzeul național din Copenhaga au descoperit recent un imens cimitir al vikingilor, care se situează imediat după cunoscutul cimitir Biskra din Suedia în ce privește întinderea și numărul de morminte. Pînă acum au fost descoperite 550 de morminte, care se întind pe un spațiu de 6 hectare și provin din perioada cuprinsă între secolele VI—XI.

Prezența cimitirului în acest loc se datorește următoarelor împrejurări: Acum cîteva sute de ani, exista în această regiune un canal navigabil, care făcea legătură între Kattegat și Marea Nordului. Pe vremuri se afla în acest loc un golf, care oferea probabil o minunată posibilitate de adăpostire a flotelor vikingilor. În apropierea cimitirului au fost găsite urmele unor așezări ce datează aproximativ din aceeași perioadă.

Cercetările făcute pînă acum arată că trupurile morților au fost arse în cea mai mare parte, iar resturile de oase și cenușe au fost adunate în vase de lut și așezate în mormînt împreună cu diferite obiecte aparținînd celui decedat. Intrucît își petreceau cea mai mare parte a vieții pe mare, vikingii socoteau că decedatul nu se va putea lipsi de barcă nici în viața de dincolo. De aceea, morților mai bogați li se puneau în mor-

mînt și barca. Mai mult, mormintele, care la început au fost pătrate sau ovale, au fost făcute ulterior în formă de barcă.

Obiectele găsite în morminte dovedesc că vikingii erau, încă în veacul al X-lea, adepții unor religii păgîne.

Descoperirea unui centru de pelerinaj galo-roman în Franța. Săpăturile făcute începînd cu anul 1921 au descoperit în apropiere de Saint-Remy din Provence, alte vestigii ale culturii galo-romane. Este vorba despre Glanum, centru de pelerinaj galo-roman.

Clădită încă în veacul al VI-lea a. Chr. n., cetatea Glanum se numea pe atunci Glanon, iar edificiile sale religioase prezentau aceleași caracteristici arhitectonice ca și cele ale orașelor din Grecia.

Cercetările făcute continuu și sistematic au izbutit să determine cele trei vîrste succesive ale orașului îngropat și să-i reconstituie fizionomia.

Casa lui Atys, numită astfel din pricina unuia dintre basoreliefuli care reprezintă pe amantul Cybelei, pare să fi adăpostit o înfrățire religioasă, dacă dăm crezare inscripțiilor dedicate bunei zeițe. Două temple ridicate în cinstea lui Caius și Lucius, copiii lui August și faimoși prinți ai tinereții se adaugă la inventarul religios al acestei cetăți.

Extinzîndu-se spațiul săpăturilor în anul 1952, s-a ajuns la constatarea că prestigiul vechii cetăți se datoră unei cauze mult mai misterioase decît aceea a situației sale geografice, precum și că ea era unul din rarele sanctuare ale lumii galo-romane, un loc de pelerinaj prețuit încă din vremurile preistorice și pe care diferiții ocupanți ai teritoriului îl adoptară ca ațare.

Prin săpături s-a ajuns în fața unei porți de capacitate necesară trecerii unui car, deschisă în spre un meterez de tip elin care apără accesul într-un defileu muntos. Aici s-au descoperit săpate într-o curte tăieturi mari, destinate a servi ca suport capetelor tăiate, ofrande singeroase ce trebuie să fi avut loc cu prilejul unei reacțiuni indigene împotriva grecilor veniți de la Marseille, care trădează — împreună cu originea galică a cultului — prezența unui sanctuar în aceste lo-

curi. De fapt sanctuarul exista ceva mai sus și era o peșteră ce domina valea și la care se ajungea pe niște terase amenajate în stîncă încă din veacul al VI-lea a. Chr. n. În față, o șosea pietruită ducea printr-o scară de 22 trepte la o piscină rudimentară alimentată de toate apele muntelui care se scurgeau în acest punct. Aici este inima cetății Glanum, locul din care țîșnea apa subterană, care era cauza aglomerării primitive, centrul vital în care prin mijlocirea izvoarelor omul intra în legătură cu zeii infernali a căror clemență o implora, divinități cu atît mai redutabile cu cît erau necunoscute, dar influențau situația celor din Glanum, zeițele protectoare ale regiunii și Clano, zeul său local.

Bazinul primitiv venerat încă din noaptea vremurilor, fusese săpat chiar în stîncă încă din perioada preistorică, apoi prin veacul al VI-lea a. Chr. n. fu transformat în fîntînă împodobită cu statui, adăugîndu-se la zeii vechi, indigeni, Apollo, tămăduitorul prin excelență. Cînd romanii îl restaurară pe la anul 20 a. Chr. n., ei ridicară aici un mic templu lui Valetudo, zeu al sănătății, consacînd astfel caracterul curativ al izvorului, care devenise pentru întreaga regiune un loc de pelerinaj în continuu frecventat, după cum mărturisesc și fragmentele statuiilor și mulțimea altarelor votive ce s-au găsit aici și în vecinătatea imediată. Dintre acestea din urmă au fost descoperite chiar pe locul lor și în poziția în care au fost ridicate, șase altare ridicate lui Hercule, care erau așezate în jurul statuii zeului. Aceste altare oferite de locotenentul Pompeius Cornutus pentru reîntoarcerea și sănătatea șefului său și a soldaților din Glanum, probează că Hercule însuși era considerat de Glanum nu ca zeu al războiului ci ca zeu al norocului revenit și că el avea ca misiune, după exemplul celorlalte divinități ale sanctuarului, să fie favorabil vocilor omenești, mai ales cînd acestea implo-
rau bunăstarea lor fizică.

Din viața religioasă a populației africane „Bobo”.
După zece luni de cercetări fără întrerupere în Africa, doi etnografi și un cineast din Franța au adus în anul

1957 un bogat material informativ asupra populațiilor africane „Bobo“.

Materialul acesta cuprinde diferite aspecte ale vieții zilnice din satul Taminian, incluziv aducerea de sacrificii și ținerea sărbătorilor religioase, al căror scop este totdeauna căutarea unității dintre om și natură. Această populație trăiește în bucla Nigerului, la frontiera dintre Sudan și Volta Superioară, pe țărmurile Voltei Negre. Ea a refuzat pînă în prezent să adopte Islamismul. Viața sa religioasă este concentrată în jurul lui Do, personaj mitologic coborît pe pămînt atunci cînd nimic nu era încă organizat și care a adus oamenilor regulile vieții și meșteșugurile. Do își are în sat altarul său, simbolul puterii sale în viața socială; el mai are un alt aitar în afară de sat și anume în o întindere acoperită cu mărăciniș, ceea ce dovedește că el conduce și elementele.

Nimic mai puțin anarhic decît felul de viață al acestei populații: relațiile sociale și familiare, acelea ale omului cu natura, cu strămoșii și cu Do, sînt perfect ordonate.

Deosebit de interesante sînt și riturile funerare. De îndată ce moartea a pus stăpînire pe o femeie, trupul ei este pus în comunicare cu cele patru elemente și anume cu apa prin spălare; cu focul prin masaje făcute de covăciță, care, apropiind mîinile de o flacăra, apoi întinzîndu-le către soare, masează trupul moartei; cu arcul grație fratelui defunctei care trage cu arcu în cele patru direcții ale spațiului; în sfîrșit cu pămîntul prin îngroparea propriuzisă.

Una din sărbătorile religioase cele mai importante ale anului, se ține la sfîrșitul sezonului secetos și anume spre luna iunie. La această sărbătoare pot asista numai inițiații, copiii, străinii și femeile însărcinate fiind excluși. Scopul ei este să purifice satul și pe locuitorii lui înainte de venirea ploii. Dansatorii și muzicanții îmbracă costume și măști făcute din frunze. Odată îmbrăcați în felul acesta, ei nu mai sînt oameni ci reprezentanții lui Do însuși și deci înzestrați cu puterea de a purifica ceea ce nu mai era curat. Pornind

din întinderea acoperită cu mărăcini, ei pătrund în sat, urmînd un traseu ritual, care trece anume pe la mormîntul întemeietorului satului și pe la puțul sacru. Atmosfera este între bucurie și gravitate.

În viața religioasă a populației Bobo, apa are o semnificație deosebită. În fiecare an înainte de sezonul ploii, se duc în zonele de inundație anuală ale regiunii Bani (pe care au locuit-o în trecut, dar au fost alungați de aici de către Bambarasi), spre a săvîrși un pescuit ritual. Ei străbat localitatea San îmbrăcați numai în șorț, purtînd cu sine vîrșa și coșulețul de pescuit, mulțimea de Bambarasi însoțindu-i pînă la țarmurile fluviului. Vlăstarele populației Bobo intră cu miile în fluviul Bani, în care peștele este așa de abundent, că îndată coșulețul lor este plin. Ei pleacă apoi spre satul lor, ritul e împlinit și dacă ploaia vine, ei vor putea să înceapă plantarea meiului.

În timpul sezonului de secetă, populația Bobo se duce într-un pelerinaj neînterupt pe malurile eleșteului sacru Wa, pentru a aduce sacrificii, crocodililor, simbolul apei. Eleșteul este acoperit cu un puf de pene, acelea ale puilor de găină oferiți ca sacrificiu, din care ies pe neașteptate, în timp ce bărbații îi cheamă, crocodilii. Aceștia vin să înfasce cu fălcile lor redutabile capul, ficatul și una din labelle victimelor — părți rezervate zeilor — pe care sacrificatorii li le întind pe extremitatea unui baston.

Arta africană Senufo și sensul său religios. Mulțumită cercetărilor făcute de Institutul francez al Africei negre, se știe azi că poporul Senufo din Africa neagră posedă o mitologie extrem de bogată. Aceasta se reflectă în toată viața sa curentă, în instituțiile religioase și politice, cum sînt cele numite *poro* sau *lo*.

Poro este un sistem minunat destinat să formeze, în etape, indivizi desăvîrșiți din punct de vedere social. De cele mai multe ori, secretele acestui învățămînt, exprimate într-o limbă liturgică specială, sînt de ordin pur teosofic. Cu toate acestea, poporul Senufo nu posedă nici o omogenitate „tribală”. În orice caz, amploarea culturală a acestei populații este indiscutabilă.

Grupul de meșteșugari specializați în lucrarea lemnului are un statut social special, care se aseamănă cu acela al unei caste. Dar aproape totalitatea sculpturilor de statui senufo tradiționali nu urmărește scopuri exclusiv estetice. Ei erau totdeauna în serviciul comunității și la început dețineau o funcție socială. Astfel, ei trebuiau să furnizeze, între altele, cea mai mare parte a accesoriilor funerare, efigiile divinităților tutelare și ale personajelor mitologice.

Formele cele mai caracteristice ale artei senufo sînt multiple, foarte variate și cu neputință de cuprins într-o formulă scurtă. Nu există nici o despărțitură riguroasă între sectoarele religioase și cele de altă natură. O seamă de obiecte profane îmbracă un caracter mai mult sau mai puțin ceremonial.

Cît privește formele religioase ale artei senufo, și anume acelea prin care spiritualitatea cea mai complexă se exprimă printr-o imaginație plastică excepțională, trebuie să spunem că sub formele cele eminemente religioase arta senufo se arată cu adevărat exuberantă. O tobă poate adeseori să-și asume un rol sacru; un ornament de aramă reprezentînd un șarpe care se poartă la pulpă, va împlini funcția de a alunga influențele răufăcătoare.

Masca senufo tradițională corespunde unei idei cosmologice mai mult sau mai puțin precisă la acest popor. Frațiunile din regiunea Korhogo produc măști de dimensiuni mari, care poartă diferite numiri. Dar sînt și măști ce imită într-o formă schematică trăsăturile feței omenești. Rezervate ceremoniilor ce se desfășoară înăuntrul așezămîntului poro, ele sînt probabil lucrările cele mai rafinate ale sculpturii senufo.

Mai există un tip de mască cu aspect exterior extraordinar, întrebuițat aproape exclusiv de fracțiunea Fondombele. Această mască — un fel de cască greoaie prevăzută cu cosoroc și deasupra cu figurine stranii fără brațe și cu trupul vârgat — se prezintă totdeauna ca pereche, adică constînd dintr-un partener masculin și unul feminin.

Întrebuințarea rituală a tuturor măștilor este asemănătoare, fără a fi în mod necesar identică. Din acest punct de vedere, variațiile locale ale obiceiului senufo sînt uneori importante. Ele corespund eterogenității acestui ansamblu etnic. Cu toate acestea, toate măștile intervin înainte de toate cu ocazia ceremoniilor agrare, a funeraliilor, în cultul divinităților și al strămoșilor, precum și la toate sărbătorile mari inițiatore: promovarea de noi membri, probe ale neofiților, acte sacrificiale, etc.

Cît privește statuia, aceasta se deosebește de mască nu numai prin formă, ci și prin conținutul său.

Spre deosebire de mască, care deține un potențial ocult primejdios pentru femeie, statuia senufo își are locul său în ceremoniile ce interesează pe cele două sexe.

În principiu se pot distinge două categorii de statui rituale și anume : cele ce relevă practici divinatorii și cele destinate așezămîntului poro.

Primele, în general de statură mică, înfățișează atît creaturi supranaturale, cît și ființe reale. Prescrise de ghicitor, care este numit sandugu, ele au o întrebuințare expiatoare sau profilactică și eficacitatea lor liturgică este de scurtă durată în majoritatea cazurilor.

Secunde, din contră, au funcțiunea permanentă de a materializa entitățile invizibile și simboalele esoterice ale doctrinei de inițiere. Trebuie să facem distincție între statuiele rezervate bărbaților în cadrul învățămîntului poro și cele proprii ritualurilor exclusive ale femeilor.

În împrejurimile localității Korhogo, bărbații inițiați în gradul numit kafo se servesc de așanumitele kpondosion, statui mari și svelte, înalte de la 1—2 metri, așezate pe un soclu, cu ajutorul cărora ei ciocnesc pămîntul, gest sacru prin care se invocă forțe chthoniene propice.

Fracțiunea Kufollo întrebuințează, în condiții asemănătoare, așanumitele kpélé, care seamănă bine cu o kpondosion mutilată înadins, în scopuri liturgice.

La alte fracțiuni senufo, se întâlnește un grup mai răspândit de statui zise porpia, care sînt portrete ale perechei primordiale ce joacă un rol important în recitățile cosmologice și care au o întrebuințare rituală foarte vastă.

La aceste două figurine ceremoniale, se adaugă — printr-o înrudire mistică — efigia unei păsări imense cu aripile desfășurate și al cărei pînțece seamănă cu acela al unei femei însărcinate. Fracțiunea Kufolo desemnează această creatură ciudată cu numele de porpianona, „mama lui porpia“. Prevăzută cu un cioc lung și curb, această pasăre pare a reprezenta pe marele calao al savanelor (*Bucorvus abyssinicus* pentru ornitologi).

Principiile învățămîntului poro al femeilor par să fie și mai bine păstrate decît acelea ale inițierilor masculine, ale căror linii mari sînt aproape cunoscute. Cu toate acestea, se știe că imaginea centrală a îngrădirilor de inițiere feminină evocă marea divinitate Katyé-îeo, Mama (mitologică) colectivității. Statui frumoase, simbolizînd fecunditatea femeii și a pămîntului, sînt în adevăr numite Nona, Mama. Lista lor este numeroasă.

Triburile indienilor Naga. În nordul Birmaniei și anume la poalele munților Himalaya, se găsesc — între alte triburi izolate — și triburile indienilor Naga, care erau aproape cu totul necunoscute etnologilor.

Cercetările recente ale unei expediții științifice internaționale au ajuns la concluzia, că indienii Naga ar fi venit pe aceste meleaguri din centrul Indiei într-o epocă anterioară mileniului al III-lea a. Chr. n. Cea mai veche mențiune scrisă despre ei datează abia din secolul al XIII-lea, cînd existența lor e citată într-o cronică de război a regelui birman Șukafa.

Indienii Naga umblă complet goi, purtînd numai o centură strînsă puternic în jurul mijlocului. În luptă, ei îmbracă o centură largă de piele, împodobită cu mai multe șiruri de ornamentații. De centură e atîrnat un mic scut metalic, care sperie pe dușmanii ce își văd chipul reflectat pe suprafața strălucitoare a scutului.

Deși lipsiți aproape de orice legătură cu lumea civilizată, indienii Naga nu sînt deloc refractari la contactul cu străinii. Ei continuă să păstreze sistemul lor social primitiv. Religia lor este animistă și se concentrează în jurul divinității cu numele Salamandru, zeul belșugului și al fertilității.

„Istoria începe la Sumer” (L’histoire commence à Sumer) — așa se intitulează lucrarea d-lui S. N. Kramer apărută în cursul anului 1957 la Paris în Editura Arthaud, care impune o seamă de revizuii istorice.

Acum cîteva decenii în urmă, Sumer-ul nu era decît un nume, despre care numai specialiștii știau mai multe lucruri. Inceputurile serioase ale istoriei vechi erau socotite a fi avut loc în Egipt și anume cam prin mileniul al treilea a. Chr. n Cartea d-lui S. N. Kramer aduce o răsturnare a tuturor acestor concepții. Trebuie să ducem cu un bun mileniu înapoi prima „cultură” datată în mod cronologic, dacă nu istorică. Se găsește, de fapt, în Mesopotania de jos, în primul sfert al mileniului al IV-lea, cam pe la 3700 a. Chr. n., o cultură agrară și satească, care se transformă în aceeași epocă într-o cultură urbană. Să ne închipuim un ansamblu de cetăți care își dispută supremația asupra acestei țări. Această cultură a fost adusă, fără îndoială, în Mesopotamia de jos de către iranieni. Ea se dezvoltă sub influența unor elemente semite. Se admite că ea a trebuit să ajungă a elabora un fel de stat central sau de imperiu și anume primul imperiu din lume. Iată cum înfățișează dl. S. N. Kramer urmarea acestor lucruri:

„Teritoriile pe care acest imperiu ajungea uneori să le stăpînească, culturalicește și politicește în același timp, cuprindeau, fără îndoială, între altele, marginea occidentală a platoului iranian, regiunea care primi mai tîrziu numele de Elam. În cursul unor astfel de expansiuni și ai războaielor care le însoțeau, mesopotamienii intrară pentru prima dată în conflict cu sumerienii. Acest popor primitiv și probabil nomad venise probabil din regiunile situate dincolo de Caucaz, sau din ținutul din jurul Mării Caspice; el exercita o presiune asupra ținuturilor Iranului occidental, pe care

mesopotamienii le controlau și pe care ei trebuiau să le apere cu tot prețul, fiindcă ele serveau ca state tampon între imperiul lor și țările barbare.

În primele bătălii pe care le dădură cu ele, armatele mesopotamiene, superioare din punct de vedere militar, nu avură nici o greutate în învingerea hoardelor sumeriene. Dar la urma urmelor, aceste hoarde primitive și mobile trebuiau să sfârșească prin a avea avantaj asupra adversarilor, mai civilizați și sedentari. Războinicii sumerieni, care sălășluiau ca ostateci în cetățile mesopotamienilor sau serveau ca mercenari în armatele lor, au izbutit să asimileze elementele artei militare a învingătorilor, care le lipsea cel mai mult. Și pe când imperiul mesopotamian slăbise și se clătina, sumerienii învinseră statele tampoane din Iranul occidental, apoi invadară Mesopotamia de jos, ai cărei stăpînitori deveniră“.

Istoria propriuzisă a sumerienilor pornește la începutul mileniului al treilea, cam pe la 2900—2800 î. Chr. n. După cum ne încredințează dl. Pierre Daix, de la care împrumutăm aceste informații (*Révisions historiques*, în revista „*Les Lettres françaises*“, nr. 668/1957, p. 2), cartea d-lui S. N. Kramer ne revelează această istorie, care este minunată și amețitoare.

Pentru a o povesti, se poate porni de la scrierea cuneiformă. După cum se știe, această scriere comportă un foarte mare număr de semne, care se citesc — de la caz la caz — ca idiograme sau ca silabe. Idiograma a dat naștere silabei. Or, problema asiriologică era la începutul acestui secol următoarea: numele acadian sau semitic al obiectelor notate cu semnele cuneiforme nu răspundeau niciodată la valoarea fonetică a acestor semne: „pasăre“, al cărei semn se pronunță hu, se zice în acadiană issur; „cap“, al cărui semn se pronunță sag, se zice resh; „femeie“, al cărei semn se pronunță mi, se zice sinnihat; „munte“, al cărui semn se citește kur, se zice shadû; și așa mai departe. Din acestea s-a dedus, deci, că poporul inventator al scrierii cuneiforme, și în consecință deținător al limbii în care „pasăre“ se zicea hu; „cap-“, sag; „femeie“, mi; „mun-

te", kur, etc., nu putea fi un popor semitic. Trebuia, prin urmare, presupusă — înainte de semiții acadieni — o altă populație și o altă cultură radical diferite și mai vechi.

Astăzi s-a ajuns să se reconstituiască această limbă originală și, pe măsură ce săpăturile se înmulțesc, să se pună în lumină această cultură sumeriană.

Care este bilanțul cercetărilor la ora actuală? Ar fi suficient să inducem titlurile capitolelor cărții d-lui S. N. Kramer, pentru a ne face o idee despre acest bilanț: *Primele școli*, *Primul război al nervilor*, *Primul parlament*, *Primul istoriograf*, *Prima reducere de impozite*, *Primul Moise*, *Prima farmacopee* (tratată cu prepararea doftorilor), *Primul almanah al fermierului*, *Primele încercări de umbrare protectoare*, *Prima vîrstă de aur* închipuită de om, etc.

La dreptul vorbind, ceea ce se sezisează prin intermediul acestei cărți, este munca arheologilor moderni. Rămii mirat de mulțimea răbdării, a cunoștințelor ce trebuiesc pentru a reconstitui tabletele de argilă ale căror bucăți sînt uneori împrăștiate pe la patru sau cinci muzee din Turcia, Germania, St. Unite. Rodul acestor eforturi este pătrunderea în cea dintîi literatură care a existat — cel puțin după stadiul actual al cunoștințelor noastre.

Să luăm, de pildă, această poemă, pe care dl. S. N. Kramer o numește „*Primul Iov*”:

„Dumnezeul meu, ziua strălucește luminoasă pe
pămînt: pentru mine ziua este neagră.

.....

Lacrimile, tristețea, teama și desnădejdea s-au
vîrît în adîncul meu,

.....

Soarta cea rea mă ține în mîna sa,
răpește suflul meu de viață,

Febra rea scaldă trupul meu...

Dumnezeul meu, o Tu tată care m-ai născut,
restabilește fața mea.

.....

Cîtă vreme mă vei neglija Tu, mă vei lăsa Tu
fără protecție ?

.
Cîtă vreme mă vei lăsa Tu fără sprijin ?”

Aceste extrase sînt în adevăr uimitoare, dar din cauza lipsei posibilității de a oferi aici contextul lor istoric, lăsăm pe seama d-lui S. N. Kramer grija de a istorisi ei însuși contextul acestor descoperiri. Dl. S. N. Kramer citise fragmentele de mai sus cu ocazia unei conferințe ținute în anul 1954.

„Istoria descoperirii acestei poeme, adaugă el, și, încă mai mult, a reconstituirii sale, merită a fi povestită. Ea este caracteristică în adevăr pentru felul cercetărilor și studiilor care este necesar a fi întreprinse, pentru a opera aceste „îmbinări”, delicate de documente împrăștiate și adeseori deteriorate care îngăduiesc a reconstitui textele operelor sumeriene.

Textul încercării în discuție a fost adunat plecînd de la șase tablete și fragmente de argilă desgropate de către membrii primei expediții trimise la Nippur de Universitatea Pennsylvania. Patru din aceste două piese sînt acum la University Museum din Philadelphia, două la muzeul Antichităților orientale de la Istambul.

Pînă la data conferinței mele, două numai din cele șase piese, provenind amîndouă de la University Museum, fuseseră publicate, și textul poemei rămînea din cauza acestui fapt ignorat sau de neînțeles în mare parte. Or, pe cînd mă găseam la Istambul în 1951—1952 ca „Fulbright Professor”, identificai și copiai la muzeul Antichităților orientale cele două bucăți ce se refereau la poemă. Intors la Philadelphia, recunoscui cu ajutorul lui Edmund Gordon, asistent de cercetări la departamentul mesopotamian al muzeului, cele două fragmente păstrate la University Museum, care completau pe celelalte două, conservate la același muzeu. Dar pe cînd revizuiam traducerea poemei pentru publicarea finală, ne veni în gînd că cele două fragmente de la Istambul completau la rîndul lor, două din cele patru bucăți de la Philadelphia, că adecă ele aparțineau de

fapt aceleiași tablete dar au fost detașate, fie într-o epocă foarte îndepărtată, fie în cursul săpăturilor, și fuseseră transportate separat în cele două muzee, unele rămânând pe țărmurile mării de Marmara, celelalte luând drumul Americii. Mai târziu — în 1954, în cursul unei șederi pe care o avui la Istanbul ca însărcinat cu cercetări al Fundațiunii Boilingen — avui posibilitatea de a verifica că aceste fragmente, împrăștiate așa de departe unele de altele, erau „complimentare”. Aceste „complimente” identificate de cealaltă parte a oceanului îmi îngăduiră a aduna și a traduce cea mai mare parte a textului poemei. Atunci am văzut că era vorba de prima încercare scrisă despre suferința și despre supunerea omenească”.

Modestia sumerologilor, așa cum se vede și din pasajul citat mai sus, impune modestia celor ce citesc lucrările lor. Căci citirea unei astfel de lucrări ne face să ne dăm seama, că tot ceea ce am învățat despre preistoria Orientului mediteranian devine lipsit de temeii.

Descoperirile sumeriene își aruncă luminile direct, după cum arată acest lucru poema lui „Iov”, nu numai asupra istoriei biblice, ci și asupra istoriei hittite, cretane, elenice. Nu numai raporturi de anterioritate sînt astfel răsturnate, și și ideea pe care ne-am putea-o face despre existența raporturilor dintre popoare și cultură în timpul celor două milenii care au precedat momentul în care punctele istorice de reper încep a abunda, cam către anul 1500 a. Chr. n. Și aici, descoperirile sumeriene vin direct să împreune un mare curent de cercetări care începe și el să-și aducă roadele și anume studii asupra contextului istoric al Vechiului Testament.

Două ediții noi ale Bibliei și o carte nouă despre Hyksoși au reînnoit — recent — în mod serios aceste probleme.

Prof. CORNELIU SIRBU

Studii

Hotărârile și definițiile dogmatice de credință ale celor șapte sinoade ecumenice

CUVINT INAINTE

Cunoașterea hotărârilor și definițiilor dogmatice de credință ale sinoadelor ecumenice sînt de o covârșitoare importanță pentru studiul teologiei în genere, și pentru cea ortodoxă în special, pentru că pe aceste temelii este zidită întreaga doctrină a Bisericii apostolice ecumenice, care este Biserica noastră Ortodoxă.

Preoții ca și cei ce se pregătesc pentru înalta și dumnezeiasca slujbă a apostoliei (studenții teologi), au neapărată trebuință ca să cunoască aceste *definiții de credință*.

Noi le-am înmănușat în prezenta noastră lucrare, într-un singur tot, pentru ca ele să fie cu ușurință la îndemîna slujitorilor altarelor.

Traducerea lor s-a făcut după textul original grecesc din Thesaurus tes orthodoxios și reprodus și cuprins în „Die Bekenntnisse und die wichtigsten Glaubenszeugnisse der griechisch — orientalischen Kirche” (Leipzig, 1904, pp. 1—10) a reputatului și de atîtea ori apreciatului și savantului nostru dascăl de teologie dogmatică, carele a fost profesorul universitar de la Facultatea de teologie din București, Dr. Ion Mihălcescu, mitropolitul de mai tirziu al Moldovei și Sucevei, Ireneu Mihălcescu.

INTIUL SINOD ECUMENIC DIN NICEA (325)

1. Erezia ariană și condamnarea ei.

Gnosticii din veacurile primare ale creștinismului ca și Maniheii persani, voiau să explice religia creștină după ideile din sistemele religiei și filozofiei păgîne, iar ereticii *antitrinitari sau monarhiani*, iviți din sinul creștinismului, au încercat să facă inteligibilă pentru rațiunea umană *misterul despre unitatea ființelor divine în trinitatea persoanelor divine*. În această încercare a lor, antitrinitarii sau monarhiani, se împărțiră în trei direcțiuni, cea a *dinamicilor*, cea a *modaliștilor* și cea a antitrinitarilor monarhiani mai *concilianți* și mai îngăduitori (ca Beril din Bostra). După cea dintîi, *dinamicii*, Fiul și Sfîntul Duh, sînt unmai cîte o putere, o dinamis, a unicei persoane a lui

Dumnezeu Tatăl. După cei de al doilea, *modaliștii*, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, sînt numai moduri ale descoperirii lui Dumnezeu în lume, ca creator și conservator al lumii (Tatăl), ca min-tuitor (Fiul) și sfințitor (Sfintul Duh) al ei. Aceeaș persoană (Tatăl) care a creat lumea a murit și pe cruce și de aceea acești- antitrinitari (monarhiani) modaliști se mai numesc și patripasiani.

Fiecare direcțiune își avea reprezentanții săi de frunte. Cei *dinamici* de pildă, pe vestitul Pavel din Samosata, cu cele trei sinoade din Antiohia ținute împotriva lui (264—269). Cea de a doua, cea a modaliștilor, în afară de Praxeas și Noet, pe faimosul Sabelie cu următorul său erez ciudat și periculos, numit după numele său, *sabelianism*: Dumnezeu în sine însuși este monada nedistinctă, care odihnește și iese din sine ca Dumnezeu numai pentru scopurile lumii, în o treime de roluri, rolul de Tată, de Fiul și de Duh Sfânt, iară după săvîrșirea operei se întoarce iarăși în sine însuși, spre a deveni iarăși monada nedistinctă. Sabelie numea în consecință pe Dumnezeu Tată-Fiul, adică Tatăl, care este și fiul. Erezia sa a fost combătută și condamnată la un sinod din 262. Cu această ocaziune însă, unii din combatanții săi, ca de pildă Dionisie din Alexandria și Ipolit, au căzut în extremul opus, adică în *subordinațianism*, care zicea că Fiul nu numai nu este aceeași persoană cu Tatăl, ci mai vîrtos se deosebește de Tatăl, ca creatura de creator. Dar ei revin asupra subordinațianismului lor numai de *formă*, în fond însă, ei mărturisind coeternitatea și *omousia* Fiului cu Tatăl.

Dar în afară de ereziile amintite mai sus, în tratarea chestiunii raportului sau relației dintre cele trei persoane divine, se întâlneau încă adesea idei *confuze* și *nesigure*. Așa de pildă dacă Sabelie prin cele trei *prosopa* în care există Dumnezeu, se înțelegeau numai *trei roluri* ale unei persoane, iar nu trei persoane. De aceea mulți începură a nu mai folosi numele acesta pentru persoanele din divinitate, ci pe cel de ipostas, adică substanță sau existență. Tot așa și cu *usia*, ce în de comun înseamnă ființă, se folosea și pentru *ipostas* sau persoană. Așa Pavel din Samosata folosea expresia *usia*, totodată și pentru persoană, nu numai în sens de ființă, și de aceea a și fost condamnat la 269 de către sinodul din Antiohia. Tertulian și Lucian, de altfel ortodocși, spuneau că deosebirea între cele trei persoane nu se poate demonstra mai bine, decît arătînd că Fiul și Duhul Sfânt cu toate că au aceeași natură divină după ființă, totuși sînt mai mici, sînt *subordinați* Tatălui, fiindcă și unul și altul își are existența din Tatăl. Dar acest subordinațianism, numit de adversari și *diteist* și *triteist* (a doua și a treia, ființă mai mică a Fiului și Duhului Sfânt, față de ființa cea mare a Tatălui) era la început numai o *opinie* teologică. De

la anul 319 se dezvoltă într-un subordinaționism extrem de violent, cunoscut sub denumirea de *arianism* — după numele autorului ei presbiterul *Arie* din Alexandria — care, cu o furie turbată a zguduit temeliiile Bisericii veacuri de-a rindul.

ARIE, negînd natura divină a Fiului, învăța, că Fiul n-a existat din eternitate; a fost un timp cînd el nu exista (en pote, hote uc en), ci Tatăl l-a creat în timp; drept că Fiul este creatura cea dintîi, cea mai aleasă și singură directă a Tatălui, care prin el a creat pe toate celelalte, și totuși este numai o creatură în sensul adevărat al cuvîntului și nu este creat din aceeași natură cu Tatăl, ci din nimic (ex uc ón ton). De altă parte însă, el este așa de aproape de Tatăl, că poate fi numit chiar Fiul lui Dumnezeu și deși el nu este Dumnezeu în sens strict al cuvîntului (uc alethinós theós), nu este Dumnezeu adevărat, totuși este Dumnezeu prin participare (metohe) la împărăția lui Dumnezeu și deci se cade a fi adorat ca Dumnezeu.

Arie nevrînd să-și reîntăgă învățătura sa eretică, a fost depus și excomunicat de un sinod cu o sută de episcopi ținut la Alexandria în anul 323 sub prezidiul episcopului Alexandru din Alexandria. Arie părăsi Egiptul și-și lăși erezia prin Palestina, Asia etc. prin grai viu și scris.

Constantin cel Mare devenind la 323 singurul împărat al întreg imperiului roman, și ca protector al creștinilor a căutat în tot chipul să restabilească pacea, dar nereușind, s-a gîdit să facă apel la întreg episcopatul creștin, și așa convoacă în ziua 10-a a mai 325 în Nicea Bitiniei cu participarea a 318 episcopi și reprezentanții episcopului Silvestru al Romei, prin presbiterii Vincențiu și Vitu.

Erezia lui Arie a fost condamnată de sinod, iar el depus, excomunicat și trimis în exil.

Doctrina Bisericii a fost formulată și fixată într-un simbol și ca bază a fost luat Simbolul lui Eusebie din Cesarea Palestinei. Acesta este Simbolul nostru de credință de astăzi pînă la cuvintele: „Și întru Duhul Sfînt”, după cari au urmat anateme contra celor ce cred altfel. Dar și prima parte a Simbolului actual de la „Cred...” pînă la: „Și întru Duhul Sfînt” n-a fost formulată la sinodul ecumenic din Nicea tocmai așa cum este textul actual. Abia la sinodul al doilea ecumenic s-a adăus partea finală ce urmează după cuvintele: „Și întru Duhul Sfînt” și totodată s-au formulat mai clar unele idei din textul nicean ce precede cuvintele de mai sus: „Și întru Duhul Sfînt”.

După condamnarea arianismului, sinodul a rezolvat și alte chestiuni de viață și drept bisericesc. Astfel schisma meletiană din Egiptul de sus; serbarea Paștilor în duminica întâia după luna plină care urmează după echinocțiul de primăvară; a reglementat drepturile mitropoliților Romei, Alexandriei și Antiochiei asupra teritoriilor de pînă acum ale mitropoliilor lor; a

acordat episcopului din Ierusalim rangul imediat după cei 3 mitropoliți superiori amintiți mai sus ; a respins celibatul sau starea de necăsătorie ce s-a propus, și a admis ca clericii să fie căsătoriți conform canoanelor, înainte de hirotonie, odată și cu fecioare oneste.

2. HOTĂRIREA ȘI DEFINIȚIA DOGMATICA DE CREDINȚA A SINODULUI

Credința stabilită în sinod.

Credem într-unul Dumnezeu, Tatăl atotputernic, făcătorul tuturor celor văzute și celor nevăzute ; și întru unul Domn Iisus Christos Fiul lui Dumnezeu, născut din Tatăl, unul născut, adevărat din ființa Tatălui, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut, atît în ceriu cit și pe pămînt ; în acela care pentru noi oamenii și pentru a noastră mintuire s-a pogorît și s-a încarnat și s-a făcut om, a pătimît, s-a îngropat, și a înviat a treia zi, s-a înălțat la ceriuri, venind să judece pe vii și pe morți ; și în Duhul Sfînt.

Iar pe aceia cari spun că era odinioară (un timp) cînd (Fiul lui Dumnezeu) nu era, și că înainte de ce s-a născut nu era, și că s-a născut din cele ce nu sînt (neființă), sau pe aceia cari spun că este din alt ipostas sau ființă, că este sau creat sau format sau schimbăcios — Biserica apostolică și catolică îi anatemizează.

SIMBOLUL CITIT LA SINODUL DIN NICEA DE CATRA EUSEBIU EPISCOP DIN CESA'REEA PALESTINEI

Credem în unul Dumnezeu Tatăl atotputernic, făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute ; și în unul Domn Iisus Christos, Cuvîntul lui Dumnezeu, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, viață din viață, Fiul unul născut, cel dintîi născut din toată creațiunea, născut înainte de toți vecii din Tatăl, prin care și toate s-au făcut ; cel care s-a încarnat pentru mîntuirea noastră, și a petrecut între oameni, și a pătimît, și a treia zi a înviat, și s-a înălțat la Tatăl, și iarăși va veni cu mîrire ca să judece vii și morții. Credem și întru unul Duhul Sfînt, într-adevăr Duh Sfînt, precum și Domnul nostru trimițîndu-și învățăceii săi spre propovăduire a spus : Mergînd învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfînt.

SINODUL AL DOILEA ECUMENIC DIN CONSTANTINOPOL (381)

1. Erezia macedoniană și condamnarea ei.

Arianismul și după condamnarea sa canonică de către întiiul sinod ecumenic, n-a încetat să existe, ci izbucnește cu o nouă furie, atacind de astădată și divinitatea Sfintului Duh prin semiarianul Macedonie, care învăța că Sfintul Duh, nu numai că nu este de o ființă cu Tatăl și cu Fiul și că este mai mic decât Tatăl și Fiul, ci, că este o făptură a Fiului și servitor al Tatălui și al Fiului. Din această cauză Macedonienii se numiră și pnevmatomași adică combatători ai Sfintului Duh. Lupta împotriva lor o începuse deja Atanasie cel Mare, cu care se uniră și cei trei mari capadocieni și alții, apărind odată cu divinitatea perfectă a Fiului și divinitatea perfectă a Sfintului Duh, purcederea lui din Tatăl și că el este de o ființă cu Tatăl și cu Fiul.

Pentru a examina și condamna erezia macedoniană, împăratul Teodosie cel Mare convocă al doilea sinod ecumenic, ținut la Constantinopol în anul 381, la care participară 150 de episcopi. Sinodul condamnă macedonianismul, arianismul (numit acum omeism), eunonianismul (arianismul riguros) și apolinarismul, care ataca firea omenească cea deplină a Domnului Christos prin faptul că a înlocuit spiritul rațional din sufletul Mintuitorului, cu divinitatea Logosului, așa că firea umană a Domnului, Dumnezeu cel încarnat, consistă din corp, suflet animal (psühe) și divinitate.

Sinodul completează apoi Simbolul de la Nicea pînă la sfîrșit, așa precum îl avem azi, formulind mai clar unele ziceri din partea ființială a Simbolului. Astfel s-a format Simbolul niceo-constantinopolitan, ce se numea la început și simplu nicean, și și-a păstrat pînă azi pretutindeni autoritatea lui canonică.

HOTARIREA ȘI DEFINIȚIA DOGMATICA DE CREDINȚA A SINODULUI

2. Simbolul expus de același sinod la Constanținopol.

Credem în unul Dumnezeu, Tatăl atotputernic, făcătorul ceriului și al pămîntului, al tuturor celor văzute și nevăzute. Și întru unul Domn Iisus Christos Fiul lui Dumnezeu cel unul născut, carele din Tatăl s-a născut înainte de toți vecii, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut. Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mintuire s-a pogorît din ceruri, și s-a încarnat din Duhul Sfînt și din Fecioara Maria, și s-a făcut om. Și s-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, și a pătimit, și a fost înmormîntat, și

a înviat a treia zi, după Scripturi. Și s-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui și iarăși va să vină cu mărire să judece viii și morții. A cărui împărăție nu va avea sfârșit. Și întru Duhul Sfânt, Domnul, de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede, (și) împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, carele a grăit prin proroci. (Și) întru una, sfântă, catolică și apostolică biserică. Mărturisim un botez întru iertarea păcatelor. Așteptăm învierea morților, și viața veacului ce va să fie. Amin.

SINODUL AL TREILEA ECUMENIC DIN EFES (431)

1. *Erezia nestoriană și condamnarea ei.*

După discuția *pelagiană* izbucnită în apus pe la anul 411 pe terenul doctrinei antropologice și soteriologice, apărui în răsărit disputa nestoriană pe teren christologic, care nu este altceva decît o reacțiune extremă contra apolinarismului: că în firea omenească a Mintuitorului sufletul rațional a fost înlocuit cu *divinitatea*.

Leagănul nestorianismului era *școala teologică din Antiohia* și aici îl pregătise Diodor din Tars (394) și mai ales discipolul său Teodor din Mopsvestia (428). Nestorie cultivat în această școală monah, iar de la a. 428 patriarh al Constantinopolului, arată un zel extraordinar contra erezurilor arianismului, macedonismului și mai ales a *apolinarismului*, condamnate de sinodul al doilea ecumenic. Nestorie combate teoria apolinaristă a *înlocuirii* sufletului rațional cu *divinitatea* în firea omenească a Domnului Christos, separînd divinitatea de omenire și afirmînd că Christos este perfect Dumnezeu și perfect om; el credea că învederează cel mai bine această afirmare zicînd: „cu totul altceva este Dumnezeu Fiul și cu totul altceva este omul Iisus; ei sînt uniți între sine numai într-o unitate *relativă*, în o unitate morală, (*henosis shetike*, unitate relativă); între ei există numai un contact intim (*sūnafeia*, adecă o atingere), o *legătură morală*, un fel de sălășluire a lui Dumnezeu în om (*sūnoiktēsis*). De aceea, zicea el mai departe, nu s-ar cădea a numi pe Sfînta Maria, *theotokos*, Născătoare de Dumnezeu, căci ea a născut numai un om și deci e propriu zis numai *anthropotokos*, o născătoare de om; însă, fiindcă omul născut din ea este Christos, spre a o venera cuviincios ar trebui să se numească *Christotokos*, născătoare de Christos. Astfel Nestorie despărția pe Christos în două persoane, una divină și una umană, care ar sta numai în un fel de atingere una cu alta”. 1)

Contra acestei teorii se ridică *școala alexandrină*, care sta în opoziție directă cu cea antiohiană și avea particularitatea de a uni strîns divinitatea cu umanitatea în persoana Domnului Christos, cum o va face aceasta mai tirziu, desigur în sens

eretic, Eutihie cu monofizitismul său. În această școală învățase și Apolinarie, care duce numai până la extrem eretic consecințele direcției teologice a acestei școli.

Pe Nestorie îl combate în cele 12 anatematisme ale sale, Chiril arhiepiscopul Alexandriei, și Celestin, episcopul Romei, condamându-l și excomunicându-l, fiecare la cite un sinod al său, în a. 430. Nestorie răspunde cu 12 contraanatematisme, acuzându-l pe Chiril de apolinarism, dar acesta spulberă invinuirea ce i se aduce, demonstrând biruitor ortodoxia învățăturii sale și a școlii alexandrine privitor la unirea firilor într-o singură persoană a Domnului Christos.

Discuțiile luară proporții așa de mari, încît numai un sinod ecumenic le putea cîntina. De aceea împăratul Teodosie II convoacă în a. 431 al treilea sinod ecumenic la Efes, cu participarea de 200 episcopi. Sinodul a declarat doctrina lui Nestorie eretică și a definit dogma despre *unitatea* persoanei lui Christos astfel, că Christos este numai *o singură* persoană, *divină*, care a primit la divinitatea ei și omenirea, sau care la firea ei dumnezeiască a luat și firea omenească 2) unite amîndouă firile într-o singură persoană a lui Christos, în mod neîmpărțit și nedespărțit, — iar Nestorie a fost depus, excomunicat și trimis în exil, unde muri la anul 451.

Sinodul apoi, în can. 7, prevede cea mai mare pedeapsă a bisericii contra oricui va formula și profesa alt *simbol* de credință decît cel *nicean*.

Aderenții lui Nestorie se organizează aparte ca biserică nestoriană, în părțile Edesei, iar de acolo, în Persia, cunoscuți sub numele de *nestoriani*, și în India cu denumirea de creștini *tomiți*. 3)

HOTĂRIREA SINODULUI DESPRE CREDINȚA ÎN CARE (HOTĂRAȘTE) ȘI DESPRE CONTRAPROPUNERILE LUI CHARISIOS

După ce au fost acestea citite, sfîntul sinod a hotărît că nimeni n-are voie să enunțe o altă credință sau să scrie sau să compună în afară de cea hotărîtă de cei 318 sfinți Părinți adunați la Nicea; iar aceia cari îndrăznesc să compună o altă credință sau să (o) propovăduiască sau să o arate celor ce voiesc să se îndrepte spre cunoașterea adevărilor, fie din eleanism, fie din iudaism, fie dintr-o oarecare erezie: aceștia dacă ar fi episcopi sau clerici, episcopii să fie scoși din episcopie, iar clericii din cler; iar dacă ar fi laici, să fie afurisiți.

1) Cf. *Eus. Popovici*, Ist. bis. univ., trad. de Atan. Miropnescu, cartea int. pp. 130—131.

2) Cf. *Eus. Popovici*, *ibid.*, p. 161.

3) *Idem ibidem*, pp. 132—135.

În asemenea fel dacă ar fi prinși oarecari, fie episcopi, fie clerici că gîndesc sau învață cele propovăduite de presbiterul Charisios în expunerea propusă de dinsul asupra înomenirii Fiului lui Dumnezeu cel unul născut sau abjectele și întortochiatele învățături (dógmata) ale lui Nestorie, care și ele au fost supuse — să fie supuși condamnării (apófasis) acestui sfînt și ecumenic sinod ; încît vădit episcopul să fie scos din episcopie și să fie caterisit, iar clericul de asemenea să fie scos din cler, iar dacă ar fi vreun laic, și aceștia să fie anatematizați, precum s-a zis aceasta mai sus.

SINODUL AL PATRULEA ECUMENIC DIN CHALCEDON (451)

1. Erezia monofizită și condamnarea ei.

După ce erezia nestoriană a fost condamnată de sinodul al treilea ecumenic din Efes și școala din Antiohia rămase învinsă de cea din Alexandria, aderenții extremi ai acesteia și adversarii neîmpăcați ai lui Nestorie, împinseră opoziția lor contra nestorianismului atît de departe, încît căzură într-o erezie opusă, numită monofizitism, și al cărei autor nemijlocit a fost un presbiter din Constantinopol, numit Eutihie. Pentru el ca și pentru aderenții săi, este drept că Christos este *din*, dar nu în două firi.

Eutihie învața că natura umană ce a primit Christos, este absorbită de natura divină în așa fel, că în Christos există numai o *singură* natură precum este și numai o *singură* persoană, căci în el natura umană este cu totul îndumnezeită. Din această cauză el fu acuzat de patriarhul Antiohiei, mai întîi la împăratul, apoi combătut de Teodoret din Cir și acuzat de Eusebiu din Dorileu la Flavian, patriarh din Constantinopol. Eutihie nevoind să renunțe la opinia sa, sinodul endemic ținut la 448 în Constantinopol îl depuse și îi declară doctrina sa ca un eres. Eutihie se adresă lui Leon cel Mare, patriarhul Romei și lui Dioscor, patriarhul Alexandriei, urmașul lui Chiril cel Mare. Leon a răspuns prin o epistolă, cunoscută sub numele de „Epistola dogmatică către Flavian, despre relația de comunicare între însușirile particulare ale celor două naturi a lui Christos”. „Epistola dogmatică de communicatione idiomatum duarum naturarum Christi ad Flavianum”.¹⁾ În acest document Leon declară eretică doctrina lui Eutihie și tratează foarte pe larg și clar despre doctrina ortodoxă, că în unica persoană a lui Christos există neschimbat cele două naturi.

1) Cf. Dr. Theol. Philipp Kuhn, Die Christologie Leos I des Grossen in systemat. Darstellung Würzburg. 1894, pp. 52—86 și 87—94.

Dar Eutihie avea mulți și mari sprijinitori în frunte cu împăratul Teodosie II și reuși în sinodul „tilhăresc” ținut la 449 în Efes să-și impună teoria sa monofizită ca doctrină ortodoxă, iar doctrina despre cele două naturi în Christos, sau diofizitismul, fu condamnată.

După moartea lui Teodosie II îi succedă pe tron sora sa Pulcheria cu soțul ei Marcian, cari convocară la anul 451 al patrulea sinod ecumenic din Chalcedon spre restabilirea diofizitismului ortodox. La acest sinod participară 630 episcopi.

Se dete citire tuturor dezbaterilor anterioare despre Eutihie, iar Dioscor fu depus, ca unul ce procedase violent și arbitrar; monofizitismul fu condamnat ca eres împreună cu Eutihie, autorul său, iar doctrina lui Leon cel Mare despre cele două naturi, expusă de el în epistola către Flavian, fu recunoscută ca perfect ortodoxă. Totodată sinodul defini și el însuși doctrina bisericii astfel: În Christos, în *singura* lui persoană *divină*, care prin intrupare a luat în firea dumnezeiască și pe cea omenească, a rămas în ființă atât firea dumnezeiască cât și cea omenească cu toate însușirile lor proprii (idiomate), afară de păcatul firii omenești; amindouă firile sînt unite între sine indivizibil și inseparabil (*adiairétos kai ahoristos*), însă fără a se amesteca una cu alta și fără a se schimba una, în alta, (*asunghútos kai atréptos*); dar amindouă firile existind astfel în o unică persoană divină, însușirile proprii firii omenești se atribuie *neschimb*at și lui Dumnezeu Fiul, iară cele ale firii dumnezeiești și Fiului-Omului, deci avînd loc o comunicație reciprocă între însușirile ambelor firi (*koinenia ton idiomaton, communicatio idiomatum*). Partizanii extremi ai școalei alexandrine de acum monofiziți declarați se simțiră foarte jigniți de înfrîngerea suferită la sinodul din Chalcedon și protestară violent contra sinodului învinuîndu-l că, adecă, acesta ar fi restabilit nestorianismul opus doctrinei perfect ortodoxe marelui Chiril, celebrul lor model.

Nereușita încercărilor de împăcare a avut drept consecință, că monofiziții se constituiră ca biserici aparte, cu patriarhi proprii în Alexandria și Antiohia. Pradă le căzură bisericile naționale creștine ale armenilor, iacobiților sirieni, coptilor și abisinienilor cunoscute sub denumirea de biserici eterodoxe orientale cu șase milioane cincisute optzeci de mii de credincioși, în Armenia, Siria și Egipt (coptii și abisiniienii).

2. Hotărîrea și definiția dogmatică de credință a sinodului.

În ședința a cincea au urmat, după citirea simboalelor din Nicea și Constantinopol, următoarele:

Era deajuns pentru o desăvîrșită cunoaștere și întărire a evlaviei acest simbol înțelept și salvator al harului divin, fiindcă ne dă învățătura desăvîrșită despre Tatăl, Fiul și Sfîntul Spirit

și prezintă acelor care o primesc cu credință, înomenirea Domnului. Dar după ce unii încercind să respingă vestirea adevărului, au produs cuvintele deșarte ale propriilor (lor) erezii, unii, cutezând să strice misterul mîntuirii (economiei) divine pentru noi, și negînd Fecioarei numirea de Născătoare de Dumnezeu; iar alții introducînd o contopire și un amestec, plăsmuiesc în mod necugetat (anoétos) că una ar fi natura cărnii și a divinității, și (apoi) ciudățenia că firea dumnezească a celui unul-născut ar suferi contopirea; de aceea acest sfînt, mare și ecumenic sinod fiind adunat (de față), voind să îndepărteze orice uneltire asupra adevărului, enunțînd vestirea neclătinată cea de sus, a hotărît îndeosebi, că credința ce'or 318 sfinți Părinți rămîne neatacabilă; și cu privire la aceia cari luptă împotriva Duhului Sfînt, el întărește învățătura despre ființa Spiritului transmisă de adunarea de mai tirziu a celor 150 de sfinți Părinți adunați în cetatea cea împărătească. Pe aceasta aceia au adus-o la cunoștință tuturor; nu că ar aduce un adaus spre a fi primit, ci dovedind concepția lor despre sfîntul Duh cu mărturii scrise contra acelor cari încearcă să respingă domnia lui; iar cu privire la aceia cari încearcă să altereze misterul mîntuirii (economiei) și care fără rușine flecăresc că cel născut din Sfînta Maria ar fi om simplu, a acceptat ca fiind potrivite scrisorile sinodale ale fericitului Chiril, care a devenit păstorul bisericii Alexandrinilor, către Nestorie, și către cei din Orient spre dovada nebuniei lui Nestorie, și pentru lămurirea acelor cari doresc înțelegerea simbolului mîntuirii cu cel evlavios. La acestea am adaus cu drept și epistola Proedrului (episcop) marelui Rome, a preafericitului și preasfințitului arhiepiscop Leon, scrisă către cel între sfinți arhiepiscop Flavian, pentru distrugerea relei credințe a lui Eutihie — fiindcă concordă cu mărturisirea marelui Petru și se ridică ca o columnă comună în contra acelor cari se abat de la credință, — pentru întărirea dogmelor ortodocșilor. Căci se combat și aceia cari încearcă să rupă misterul mîntuirii (economiei) în dualitatea firilor. Și pe aceia cari îndrăznesc să susțină că divinitatea celui unul-născut este susceptibilă de patimi, îi respinge de la adunarea celor sfinți; și acelor cari se gîndesc la un amestec și la o contopire a celor două firi a lui Christos, li se opune; și pe aceia cari susțin prin rătăcire că forma (sau înfățișarea), de sclav pe care el a luat-o de la noi ar consta dintr-o ființă cerească sau vreo altă ființă, îi respinge; și pe aceia cari iscodesc două firi ale Domnului înainte de unire, iar după unire plăsmuiesc una, îi anatemizează; urmînd deci sfinților Părinți toți învățăm a mărturisi într-un singur glas pe unul și același Fiul Domnului nostru Iisus Christos, pe același desăvîrșit în umanitate, Dumnezeu într-adevăr și același om într-adevăr din su-

flet cugetător și din corp, de o ființă cu Tatăl, după Dumnezeu, și același de o ființă cu noi după omenire, și în toate asemănător nouă afară de păcat; născut mai înainte de veacuri din Tatăl după dumnezeire, același la împlinirea vremii (ep' eshă-ton dé ton hemeron) s-a născut pentru noi și mîntuirea noastră din Maria Fecioara Născătoarea de Dumnezeu, după omenire, unul și același Christos care s-a arătat ca Fiu, Domn, unul-născut, din două firi neamestecat, neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit, nefiind nici de cum desființată deosebirea firilor din cauza unirii, ci mai virtuos păstrîndu-se proprietatea fiecăreia din cele două firi, și unindu-se într-o unică față (prosopon) și într-un singur ipostas; nu împărțit sau desepărțit în două fețe, ci unul și același Fiu, și unul-născut, Dumnezeu Cuvîntul, Domnul nostru Iisus Christos; așa precum ne-au învățat despre dinsul de la început profeții și însuși Domnul nostru Iisus Christos, și precum ne-a transmis simbolul părinților; deci acestea fiind redactate de noi cu toată acurăteța și grija din toate părțile, sinodul sfînt și ecumenic a hotărît că nimeni nu-i este îngăduit să prezinte altă credință, nici să scrie, nici să compună, nici să gîndească și să învețe altfel. Iar pe aceia cari cutează să compună altă credință sau să manifeste sau să învețe sau să predea alt simbol celor cari voiesc să se îndrepte spre cunoașterea adevărului din elenism sau iudaism sau dintr-o altă erezie oarecare. — aceștia dacă ar fi episcopi sau clerici, — episcopii să fie alungați din episcopie și clericii din cler; iar de-ar fi monahi sau laici să fie anatematizați.

SINODUL AL CINCILEA ECUMENIC SAU AL DOILEA DIN CONSTANTINOPOL (553)

1. Condamnarea celor trei capitole (ta tria chefálaia) nestorianizătoare ale lui Teodor din Mopsvestia, Teodorit din Cir și Ibas din Edesa.

Sinodul al cincilea ecumenic a fost convocat de împăratul Iustinian și s-a ținut, ca al doilea din Constantinopol, la anul 553, cu participarea de 165 episcopi. Sinodul a terminat dezbaterea cu condamnarea celor trei capitole, declarînd eretice atît scrierile și persoana lui Teodor din Mopsvestia, cit și scrierile lui Teodoret din Cir și epistola lui Ibas din Edesa adresată lui Maris, episcop din Persia, scrise împotriva lui Chiril cel Mare și a sinodului al treilea ecumenic din Efes.

Apoi sinodul confirmă definițiile dogmatice anterioare ce se dădura sub Iustinian, și condamnă toate ereziile anterioare: arianismul, macedonianismul, apolinarismul, nestorianismul și monofizitismul.

2. Hotărîrea și definiția dogmatică de credință a sinodului.

Fragment din edictul împăratului Iustinian.

1. Dacă cineva nu mărturisește că Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh este o Treime de o ființă, o divinitate atît după fire cît și după ființă, o singură putere și stăpînire adorată în trei ipostasuri sau fețe — acela să fie anatemă.

2. Dacă cineva nu mărturisește că Dumnezeu Cuvîntul născut înainte de veacuri și fără timp din Tatăl, la plinirea vremii s-a făcut carne din Sfînta și Pururea Fecioară Maria și s-a făcut om născut dintr-însa, și din această cauză sînt două nașteri al aceluiași Dumnezeu Cuvîntul, cea fără de corp înainte de veacuri, și cea după carne la plinirea vremii, unul ca acela să fie anatemă.

3. Dacă cineva zice că altul este Dumnezeu Cuvîntul făcătorul de minuni și altul Christos care a pățimit; sau zice că Dumnezeu Cuvîntul este unit cu Christos cel născut din femeie sau că este într-însul ca cineva diferit în altcineva, însă nu unul și același Domn al nostru Iisus Christos, Cuvîntul lui Dumnezeu cel incarnat și înomenit, nici că ale aceluiași sînt minunile și suferințele la care s-a supus în carne de bună voie — unul ca acela să fie anatemă.

4. Dacă cineva zice că unirea lui Dumnezeu Cuvîntul cu omul s-a făcut prin har sau prin energie sau după demnitate sau după egalitate de valoare sau după puterea absolută sau într-un raport (anaforân) sau într-o relație (schésin) sau prin putere sau după omonimie (egalitatea de nume), după cum Nestorienii cei care cheamă pe Dumnezeu Cuvîntul Christos și numesc în mod separat și pe om (Iisus) Christos, zic că un singur Christos există numai după nume; sau dacă cineva spune că unirea s-a făcut după bunăvoință (banul plac), după cum spune Teodor ereticul cu propriile lui cuvinte, că lui Dumnezeu Cuvîntul i-a plăcut de om, fiindcă astfel a aflat de bine (să facă) cu privire la dînsul (adecă să se unească cu el), și nu mărturisește unirea după ipostas a lui Dumnezeu Cuvîntul, cu carnea insufletită cu suflet cugetător și înțelegător, și că de aceea este un unic ipostas compus al aceluia — unul ca acela să fie anatemă.

5. Dacă cineva numește pe Sfînta Preamărita Pururea Fecioara Maria Născătoare de Dumnezeu (numai) după vreun raport (în mod relativ) sau în mod impropriu Născătoare de Dumnezeu, sau (dacă o numește) născătoare de om sau născătoare de Christos, întrucît Christos n-ar fi Dumnezeu, și nu mărturisește că ea este Născătoare de Dumnezeu în mod propriu și în adevăr, fiindcă Dumnezeu Cuvîntul cel născut din Tatăl înainte de veacuri, a luat carne și s-a născut dintr-însa la plinirea vremii — unul ca acela să fie anatemă.

6. Dacă cineva nu crede că cel răstignit în carne Domnul nostru Iisus Christos este Dumnezeu adevărat și Domnul mării și unul al Sfintei Treimi — unul ca acela să fie anatemă.

7. Dacă cineva vorbind nu mărturisește că în două firi, în divinitate și în omenire, este unul (și singur) Domn al nostru Iisus Christos Cuvîntul încarnat al lui Dumnezeu și vorbind despre misterul cel cu privire la Christos, nu arată deosebirea firilor din care a fost compus (Christos), ci despărțirea lor după părți, (și anume) că firile ar fi separate și ipostasuri de sine stătătoare, după cum blasfemează Teodor și Nestorie — unul ca acela să fie anatemă.

8. Dacă cineva cu privire la unul Domnul nostru Iisus Christos, adică Dumnezeu Cuvîntul încarnat, admite numărul naturilor, dar nu admite în teorie deosebirea acestora din care s-a compus, fiindcă aceasta (deosebire) n-ar fi înlăturată prin unire, ci întrebuițează numărul spre deosebire după părți — unul ca acela să fie anatemă.

9. Dacă cineva zice că o fire a lui Dumnezeu Cuvîntul făcîndu-se carne nu înțelege astfel aceasta că din firea dumnezească și omenească s-a desăvîrșit un unic Christos de o ființă cu Tatăl după dumnezeire și același de o ființă cu noi după omenire; ci că s-a desăvîrșit o singură fire sau ființă a lui Christos, a divinității și a cărnii, după reaua credință a lui Apolinarie și Eutihie — unul ca acela să fie anatemă.

La fel biserica cea catolică respinge și anatematizează pe aceia cari despart și împărtășc după părți, ca și pe aceia cari contopesc misterul mîntuirii (economiei) dumanzești al lui Christos.

10. Dacă cineva nu anatemitizează pe Arie, Eunomie, Macedonie, Apolinarie, Nestorie și Eutihie și pe toți aceia cari gîndesc sau au gîndit la fel cu aceștia, să fie anatemă.

11. Dacă cineva se ține de Teodor de Mopsvestia care spune că altul este Dumnezeu Cuvîntul și altul Christos cel care a fost muncit de suferințele sufletului și de dorințele cărnii și care ar fi progresat prin înfăptuiri și s-a botezat în numele Tatălui, Fiului și Duhului Sfînt și prin botez ar fi primit harul Spiritului Sfînt și s-ar fi învrednicit de înfiere și care este adorat în fața lui Dumnezeu Cuvîntul după asemănarea icoanei împărătești; iar după înviere ar fi devenit neschimbat în cuget și peste tot fără greșală; și care (Teodor) zice iar că unirea lui Dumnezeu Cuvîntul cu Christos s-a făcut așa precum a spus apostolul despre bărbat și femeie: cei doi vor fi un singur corp; și care (Teodor) a îndrăznit să spună pe lingă celelalte nenumărate blasfemii ale lui că după înviere suflînd Domnul asupra învățăceilor săi și spunîndu-le: „Luați Spirit Sfînt”, nu de-ar fi dat Spirit Sfînt, ci i-a insuflat numai în mod figurat.

De asemenea și despre mărturisirea lui Toma, aceea cu privire la pipăirea miinilor și a coastei Domnului după înviere, zicind: „Domnul meu și Dumnezeu meu”, afirmă (Teodor) că Toma n-a vorbit despre Christos și nici nu spune că Domnul este Dumnezeu, ci înspăimântat de minunea învierii, Toma ar fi lăudat pe Dumnezeu care l-a înviat pe Christos; și ce este mai rău, că și în interpretarea ce a făcut-o asupra faptelor Apostolilor același Teodor, compară pe Christos cu Plato, cu Maniheu, cu Epicur și cu Marcian și zice că precum fiecare din aceia, inventind o învățătură particulară, a făcut ca învățăceii lor să se numească Platonicieni Maniheii, Epicurieni și Marcioniți tot așa și Christos, inventind o învățătură (to dógma), sau numit creștini după dînsul. Iar dacă cineva se ia după Teodor, care susține blasfemiile acestea, însă nu-l anatemizează pe dînsul și scrierile lui și pe toți aceia cari cugetă și vor cugeta ca dînsul, să fie anatemă.

12. Dacă cineva se ia după scrierile lui Teodorit pe care le-a expus cu privire la ereticul Nestorie și asupra credinței adevărate și asupra primului sfîntului sinod din Efes și asupra lui Chiril cel între sfinți și asupra celor 12 capitole ale lui, în cari scrieri nelegiuite (Teodorit) numește unirea lui Dumnezeu Cuvîntul cu un oarecare om relativă; despre acesta zice cu blasfemie că Toma l-a pipăit după înviere și că ar fi adorat pe cel care l-a trezit; și de aceea numește necuvioși pe învățătorii bisericii cari susțin unirea lui Dumnezeu Cuvîntul cu carnea după ipostas; și peste acestea neagă că Sfînta Preacurata Pururea Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu. Dacă deci cineva laudă numitele scrieri ale lui Teodorit însă nu le anatemizează, să fie anatemă. Căci din cauza acestor blasfemii a fost alungat din episcopie, și după aceea în sfîntul sinod din Chalcedon a fost constrîns să susțină toate cele contrare cu scrierile lui amintite și să mărturisească adevărata credință.

13. Dacă cineva aprobă scrierea nelegiuită care se zice c-a fost scrisă de Ibăs către Maris Persanul ereticul, care neagă că Dumnezeu s-a făcut om. Și spunînd că nu Dumnezeu Cuvîntul s-a născut din Fecioară încarnîndu-se, ci că dintr-însa s-ar fi născut (numai) un om simplu, care îl numește templu, deoarece altul ar fi Dumnezeu Cuvîntul și altul, omul; afară de acestea, a insultat primul sinod din Efes, fiindcă ar fi condamnat pe Nestorie fără cercetare și judecată; și (aceeași scrisoare) l-a numit pe Chiril cel între sfinți, eretic și cele 12 capitole ale lui, nelegiuite; iară pe Nestorie și pe Teodor cu ale lor nelegiuite scrieri îi laudă și îi justifică; dacă cineva deci justifică numita scrisoare nelegiuită sau spune că este adevărată, fie și numai o parte dintr-însa, însă nu o anatemizează, acela să fie anatemă.

SINODUL AL ȘASELEA ECUMENIC SAU AL TREILEA DIN CONSTANTINOPOL (681)

1. Erezia monoteletă și condamnarea ei.

La acest sinod a fost condamnat erezul *monotelet*, care învăța „că în Mintuitorul Christos sînt două naturi, dar numai o unică voință divină-umană (hen thēlema theandrikon) și o unică energie, sau lucrare divină-umană (mia enérgeia theandriké) fiindcă voința umană și energia umană, sînt absorbite cu totul în voința divină și energia divină” 1) Sinodul convocat de împăratul Constantin Pogonatul și ținut în Constantinopol în capeia cu boltă (trulă) a palatului imperial și la care au participat 174 episcopi cu toți patriarhii din Răsărit și delegații episcopului Romei, după examinaera doctrinei monotelete și respingerea ei ca erezie, a definit doctrina ortodoxă astfel: „În Iisus Christos sînt două naturi, precum și două voinți, unite între sine neîmpărțit și nedespărțit, neamestecat și neschimbat; dar voința umană și lucrarea umană sînt subordonate în totul voinței divine și lucrării divine”. 2)

2. Hotărîrea și definiția dogmatică de credință a sinodului.

Fragment din ședința a XVIII-a

... Și, deci, Christos Dumnezeuul nostru, a deșteptat pe credinciosul rege, pe tînărul David, găsindu-l bărbat după inima sa (adecă după placul lui Dumnezeu); care n-a dat, după cum stă scris, ochilor săi somn nici pleoapelor sale odihna pînă cînd n-a găsit în această a noastră de Dumnezeu adunată și sfîntă adunare — desăvîrșita enunțare a ortodoxiei; căci după cuvîntul spus de Dumnezeu „unde sînt adunați doi sau trei în numele meu, acolo sînt eu în mijlocul lor”; această sfîntă și ecumenică adunare primind cu credință și salutînd cu mîinile deschise apelul (anaforân) preasfințitului și preafericitului papă al Romei vechi, Agaton, trimis la preaevlaviosul și preacredinciosul împăratul nostru Constantin, care (apel) respinge nominal pe aceia cari propovăduiesc și învață, precum s-a arătat mai sus, o singură voință (thēlema) și o unică energie (mian enérgeia) cu privire la economia incarnării lui Christos adevăratului nostru Dumnezeu; la fel primind și pe cel de al doilea apel sinodal din sinodul sfînt de pe timpul aceuiași preasfințit papă al celor 125

1) Cf. Ist. bis. univ. trad. de Atan. Mironescu, cartea int., pp. 334—35.

2) Id. ibid., p. 337.

de Dumnezeu iubiți episcopi la guvernul (împăratului) instruit în cele dumnezeiești, ca fiind de acord cu sinodul cel sfânt din Chalcedon și cu tomul preasfințitului și fericitului papă Leon din aceeași veche Romă, care (tomul) a fost trimis către Flavian cel între sfinți; pe care (Leon) acest sinod l-a numit stil-pul ortodoxiei; și, mai departe, de acord cu epistolele sinodale care sînt scrise de fericitul Chiril în contra lui Nestorie cel ne-
evlavios și către episcopii Orientului. Și urmînd celor cinci sfinte și ecumenice sinoade și sfinților și aleșilor Părinți, hotărăște de acord și mărturisește că Domnul nostru Iisus Christos este adevăratul nostru Dumnezeu, unul din cea Sfîntă de o ființă și dătătoare de viață Treime, desăvîrșit în divinitate și același desăvîrșit în umanitate; același (fiind) Dumnezeu cu adevărat și om cu adevărat, (compus) din suflet cugetător și din trup; de o ființă cu Tatăl după divinitate și același de o ființă cu noi după umanitate; și în toate nouă asemănător afară de păcat; și că s-a născut înainte de veacuri din Tatăl, după divinitate, însă la plinirea vremii același s-a născut din cauza noastră și pentru mîntuirea noastră din Spiritul Sfînt și din Maria Fecioară, cea în sens propriu și cu adevărat Născătoare de Dumnezeu după omenire; și unul și același Christos recunoscut ca Fiu (și) Domn, unul născut din două naturi, neamestecat, neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit; și nefiind nicidecum ridicată deosebirea naturilor din cauza unității, ci păstrîndu-se mai virtos particularitatea fiecăreia din cele două naturi, și (a-
nume) adunîndu-se (cele două firi) într-o singură față și într-un singur ipostas, nedespărțindu-se (el) și nici separîndu-se în două fețe (persoane), ci unul și același Fiu singurul născut al lui Dumnezeu Cuvîntul, Domnul Iisus Christos, precum ne-au învățat de la început despre dînsul profeții și inușii Iisus Christos, (și precum) ne-a lăsat nouă simbolul sfinților Părinți; și la fel propovăduim două — după fire — voinți (thelêsis = actul de a voi, voințe) sau voinți (thêlema = voință, dorință, poftă) într-insul și două — după fire — energii (activități) în mod nedespărțit, neschimbat, neîmpărțit și neamestecat după învățătura sfinților Părinți; și cea două — după fire — voinți nu sînt contrare pentru ca să nu fie precum au zis în mod eretic ne-
evlavioșii, ci voința omenească a lui urmează fără să se opună sau să se împotrivescă, ci mai mult se supune voinței lui dumnezeiești și atotputernice; căci voința cărnii a trebuit să se miște și să fie subordonată voinței dumnezeiești după preînțeleptul Atanasie; căci precum carnea lui se numește și este carnea lui Dumnezeu Cuvîntul, tot așa și voința Lui, cea — după fire — a cărnii, se zice și este voința proprie a lui Dumnezeu Cuvîntul, precum spune El; că „m-am coborît din cer nu ca să fac voința mea, ci voința Tatălui care m-a trimis”; numind voință proprie, cea a rănii, fiindcă și carnea a devenit a Lui pro-

prie; căci precum preasfînta și neprihănită carne a Lui, însuflețită și îndumnezeită, nu a fost distrusă, ci a rămas în limita și ordinea proprie, tot astfel și voința Lui omenească, fiind îndumnezeită n-a fost distrusă, ci, mai curînd, a fost salvată după cum spune Grigorie Teologul; căci voirea corpului, cu misiunea lui mintuitoare nu este contrară lui Dumnezeu ci întreagă îndumnezeită. Și credem că sînt două — după fire — energii (activități) în mod neîmpărțit, nedespărțit, neamestecat și neschimbat în însuși Domnul nostru Iisus Christos adevăratul nostru Dumnezeu; adevă energia (activitatea dumnezească și energia (activitatea) omenească, după cum spune foarte limpede Leon cel de Dumnezeu inspirat; căci fiecare din cele două forme lucrează cu participarea celeilalte, ceea ce a primit ca propriu Cuvîntul făcînd ceea ce este a Cuvîntului, iar corpul săvîrșind ceea ce aparține corpului; căci nu vom atribui o singură — după fire — energie (activitate) lui Dumnezeu și făpturii, pentru ca să nu ridicăm făptura în ființa divină și nici să nu scoberim firea dumnezească cea aleasă la locul cuvenit făpturilor; căci recunoaștem că minunile și suferințele aparțin unuia și aceluiași, potrivit cu firile din care este compus și în care are ființa, precum a zis dumnezeescul Chiril. Păstrînd deci din toate părțile ceea ce este neamestecat și nedespărțit, enunțăm totul cu cuvinte concise: Credem că unul este în Sfîntă Treime și după încarnațiune Domnul nostru Iisus Christos adevăratul Dumnezeu, spunem că două firi sînt cari strălucesc într-un singur ipostas al Lui; în care (ipostas) a arătat minunile și suferințele prin tot cursul vieții Sale mintuitoare nu după închipuire imaginară, ci în adevăr. Recunoaștem deosebirea după fire în însuși singurul ipostas, voind și lucrînd fiecare din cele două naturi cu participarea celeilalte, ceea ce-i este propriu; de aceea credem că după această rațiune sînt și două — după fire — voinți și energii (activități), cari cooperează întreolaltă spre mintuirea neamului omenească. Și aceste fiind stabilite de noi cu toată acurățeta și grija din toate părțile, hotărîm că nimănui nu-i permis să pronunțe altă credință sau să scrie sau să compună sau să cugete sau să învețe altfel, iar pe aceia cari cuțează sau să iscodească altă credință, sau să enunțe sau să învețe sau să predeie alt simbol, aceloră cari voiesc să se îndrepte spre cunoașterea adevărului din elenism și iudaism sau din oarecare erezie, sau să introducă o inovație sau iscodirea unei lecturi pentru distrugerea celor hotărîte de noi acum; aceștia dacă sînt episcopi sau clerici să fie îndepărtați episcopii de la episcopie, iar clericii, din cler; iar dacă sînt monahi sau laici, să fie afurisiți.

SINODUL AL ȘAPTELEA ECUMENIC SAU
AL DOILEA DIN NICEEA
(787)

1. *Condamnarea iconoclasmului sau al luptei
împotriva icoanelor.*

Lupta împotriva icoanelor și prigonirea lor, iconoclasmul, a izbucnit în imperiul bizantin pe la începutul sec. al 8-lea, și a durat cu mici întreruperi, peste 100 de ani. Ea a pornit de la înșiși împărații bizantini în frunte cu Leon III Isaurul, ostașul incult ajuns împărat, care, influențat de reproșurile mohamedanilor, de cele ale ereticilor pavlicieni și a altor contrari cari în mod tendențios ziceau că prin cultul icoanelor se calcă chiar porunca a doua a Decalogului din T. V. și că acest cult este o directă întoarcere la idololatrie dezlănțuie persecuția cu faimosul său edict din 726 împotriva icoanelor. Fiul său Constantin Copronim, le condamnă la un sinod din 754, și începe o crinčenă și singeroasă persecuție a apărătorilor martiri ai icoanelor, asemănătoare cu cumplitele persecuțiuni ale creștinilor de la începutul creștinismului. După scurta domnie a fiului său Leon IV Cazarul, și a fiului acestuia minor încă, Constantin al IV-lea, Porfirogenetul, sub împărăteasa Irina și patriarhul Tarasie, se convoacă și se ține în a. 787 al 7-lea sinod ecumenic sau al doilea din Nicea cu peste 300 de episcopi. La acest sinod chestiunea icoanelor s-a discutat pe baza sf. Scripturi și a sf. Tradițiuni, adică a doctrinei sf. Părinți; s-a anulat deciziunea pseudo-sinodului din a. 754 și s-au combătut motivele ei. Invățătura ortodoxă despre Cultul icoanelor s-a definit astfel: Este permis și chiar util și bine plăcut lui Dumnezeu a face icoane religioase și a le venera, dar această venerare să fie numai cinstire (timétique proskynesis), iar nu adorare (latréia) căci aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu; apoi cinstirea icoanelor e numită relativă (shetiké), căci respectăm icoana numai pentru că ea reprezintă o persoană sfântă¹⁾.

Dar la începutul sec. al 9-lea izbucni din nou iconoclasmul sub împăratul Leon V-lea Armeanul și urmașii săi, Mihail II și Teofil. Murind acesta, în numele fiului său minor, Mihail III, deveni regentă împărăteasa Teodora, care oprește iconoclasmul. La sinodul din a. 842 ținut la Constantinopol sub prezidiul patriarhului Metodie-Mărturisitorul, care suferise mult pentru apărarea icoanelor, se reintroduc icoanele în biserică, „proclămindu-se solemn sin. al VII-lea ecumenic continuu în vigoare și la 19 februarie 843, în duminica întâi a marelui post, a serbat noul

1) Cf. *Eus. Popovici*, *ibid.*, p. 348.

triumf asupra iconoclasmului, hotărînd totodată ca această duminică să fie serbată în fiecare an ca Duminica Ortodoxiei (he-kyriaké tes orthodoxias).¹⁾

*2. Hotărîrea și definiția dogmatică a credinței în sinod
Ședința a șaptea*

*Hotărîrea marelui și ecumenicului sfînt Sinod al
doilea din Nicea.*

... Hotărîm cu toată acurăteța și grija ca la fel cu semnul cinstitei și făcătoarei de viață cruci să așezăm icoanele cele venerate și sfînte, acele din culori și din mozaicuri și din alt material potrivit, în sfintele biserici ale lui Dumnezeu, în sfintele vase și îmbrăcăminte, pe ziduri și în porți, în case și pe drumuri; icoana Domnului și Dumnezeului și Mîntuitorului nostru Iisus Christos, și (icoana) neprihănitei noastre Doamne, a Sfîntei Născătoarei de Dumnezeu și a cinstiților ingeri și a tuturor bărbaților sfinți și cuvioși. Și cu cit mai stăruitor sint priviți prin înfățișarea în imagini, cu atîta și aceia cari privesc la acestea sint îndemnați spre amintirea și dorul după prototipurile lor, și să le acorde acestora iubirea și închinarea de cinstire nu însă adevărata adorație cea după credința noastră care se cuvine numai ființei divine; ci să li se aducă cinstire (timén) prin mireasma tămîiei și lumini, la fel ca și semnului crucii celei cinstite și de viață făcătoare și sfintelor evanghelii și celelalte sfînte așezări, precum s-a obișnuit în mod evlavios de cei vechi. Căci cinstirea icoanei trece (și) asupra prototipului; și cine se închină la icoană, acela se închină la ființa celui înfățișat în ea. Căci astfel se afirmă învățătura sfinților noștri Părinți sau și tradiția bisericii catolice care a primit evanghelia de la un capăt la altul; astfel urmăm lui Pavel care vorbește în (numele) lui Christos și întregii dumnezeiești (și) apostolice adunări și patristice sfințenii, întărind tradițiile pe cari le-am primit; astfel am cîntat imnuri de biruință bisericii în mod profetic; bucură-te tare, fiică a Sionului, vestește, fiică a Ierusalimului, bucură-te și Te veselește din toată inima, (că) a luat Domnul de la tine nedreptățile contrariilor tăi (și) ai fost răscumpărată din mina dușmanilor tăi. Domnul (și) împăratul este în mijlocul tău; nu vei mai vedea neajunsuri și pace (va fi) cu tine în vecii vecilor.

Iar pe aceia cari îndrăznesc să cugete sau să învețe altfel sau să distrugă tradițiile bisericesti, urmînd ereticilor afurisiți și se gîndesc la vreo înnoire sau să elimineze ceva din cele așezate de biserică, evanghelia sau chipul crucii sau pictura în

1) Cf. Id. ibid., p. 350.

1coane, sau o sfintă rămășiță de martir; sau să gindească în-
tortochiat și cu rea credință pentru a răsturna vreuna din tra-
dițiile legiuite ale bisericii catolice; ba încă să trateze sfintele
obiecte sau sfintele minăstiri ca ceva de rind (comun); aceștia
dacă sint episcopi sau clerici, orinduim să fie caterisiți (înde-
părtați din funcțiune, dacă însă sint monahi sau laici, să fie
îndepărtați din comunitate.

V. LOICHIȚA

Cîntarea cîntărilor

— Contribuții la exegeza cărții —

Între cărțile Vechiului Testament Cîntarea Cîntărilor, este o creație unică prin genul și frumusețea ei. Numirea ne spune că nu avem de a face cu o cîntare de rînd ci cu una aleasă între cîntări religioase.

Cîntarea Cîntărilor este un imn în care se slăvește iubirea curată, neprihănită, adevărata iubire.

Subiectul Cîntării Cîntărilor îl formează iubirea între două personaje: Unul se numește Solomon, celălalt personaj, Sula-mita. Autorul descrie obstacolele care se pun în calea celor ce se iubesc. Astfel ei voiesc să se atașeze unul altuia prin legătura căsătoriei, dar impedimentele, care le ies în cale, se opun acestei uniri. În sfîrșit obstacolele dispar, cei ce se iubesc își serbează căsătoria și aparțin pentru totdeauna unul altuia.

Preocupîndu-te această scriere numai din punct de vedere literar tendința Cîntării Cîntărilor ar fi: statornicie în dragoste, fidelitate conjugală, superioritatea monogamiei față de poligamie. Cîntarea are însă un sens mai înalt. Iudeii văd în ea o alegorie teocratică; Cîntarea descriind iubirea între Dumnezeu și Israil, iar creștinii o alegorie mesianică, Cîntarea descriind iubirea între Hristos și Biserică. Alegorii în care amorul divin se descrie prin asemănări luate din domeniul afecțiunilor umane se întîlnesc în Vechiul Testament. La Osea (2, 2) Israil e logodnica Domnului, iar la Ieremia (2, 2 și 3, 20) iubita Lui. La Ezechiel necredința față de Dumnezeu e descrisă sub forma unui adulter. Desigur că expresiile și felul de exprimare din acele vremuri îndepărtate, nu se potrivesc cu felul nostru de vorbire. Dar cartea noastră este inspirată și iubirea e tip sau simbol pentru iubirea cea sfîntă, fără să fie necesar a căuta în fiecare element din carte un simbol sau o alegorie.

Origen (M. G. om. I. tom. 13, col. 37) zice că această carte trebuie înțeleasă în sensul uniunii Bisericii cu Hristos, iar *Sf. Vasile* scrie că descrie uniunea mirelui cu mireasa, adică intimitatea sufletului cu Cuvîntul lui Dumnezeu. (M. G. om. 12, tom. 31, col. 308). *Teodoret* din Cir; „Prin mireasmă Sf. Scriptură înțelege Biserica, prin mire pe Hristos” (M. G. C. Cînt. Prol. tom. 81, col. 24), iar *fer. Ieronim* și *fer. Augustin* sînt alegoriști amîndoi. (M. L. tom. 22, col. 547; M. L. tom. 41, col.

556). Teologii ort. romini, *Onciu* (Introd. p. 154) și *Olariu* (Intr. p. 97), care discută în manualele lor problema interpretării propun interpretarea alegorică. Tot așa și Vechiul Testament V. *Tarnavski* (Introd. p. 548), *I. Popescu-Măldărești* ș. a.

Pentru a evidenția acest adevăr, adică pentru a arăta cum trebuie să fie legătura între Dumnezeu și om, dacă nu este, autorul folosește frumoase comparații din natură și viață. Cerul cu stelele, cimpul cu florile, pădurea și umbra-i deasă, livada cu verdeața, izvorul cu murmurul, pasărea cu cinipitul, dau poemului dragălașenia și frumusețea neintrecută de altă carte.

Cântarea Cântărilor e atribuită regelui Solomon, care a fost scriitor și mare poet. Astfel nu e de mirare că întâlnim în cartea sa floră mediterană, vegetație de stepă și tropicală. Solomon a trăit în Palestina, țară care are o climă prielnică celor mai variate faune și flore.

Nici o carte nu are asemănări mai frumoase luate din bogatul cerc al naturii, țesute cu istețime de autorul inspirat. Ici prinde o trăsătură esențială a primăverii, colo face o legătură cu codrul și cu dinsul. Imaginea oilor ce se odihnesc, a viilor înflorite sau a căprioarei gonind cu sprinteneala vântului, sînt o serie de priveliști la care autorul recurge pentru a mări dinamismul ideii. Socotim că nu e lipsit de interes să prezentăm, în cele urmtătoare fauna și flora din Cântarea Cântărilor și simbolismul ei. Prezentarea ar putea constitui o contribuție la exegeza, atît de dificilă, a cărții.

Cea dintîi plantă amintită în Cântarea Cântărilor este vița de vie, strugurii și produsul lor mustul și vinul.

Canaanul este oarecum o țară a vinului, mai ales regiunea mănoasă din jurul Betleemului, șesul de lingă Genezaret cu fecunditatea-i lăudată, podgoriile din valea Eșcol, la colinele Hebronului, Sichem și Carmel. Ezechiel (19, 11) ne informează că vița de vie avea uneori ramuri așa de tari încît se fabricau din ele bastoane, iar în vorbirea lui Iacob (Gen. 49) Iuda își leagă asinul de-o viță. Se spune (Gen. 49, 13) că uneori era atîta vin în țară încît se putea spăla veșmintele în el. În valea Escol — la Hebron — au tăiat spionii strugurul cel mare (Num. 13, 14). Că soiurilor bune de struguri le pria în Palestina se vede și din aprecierea lui Isaia (25, 6). De bună seamă avîndu-se în vedere calitatea viilor din Canaan se aseamănă în Cântarea Cântărilor, (1, 1) iubirea cu vinul. Este justă comparația între vin și iubire. Vinul este simbolul bunurilor materiale, bogăție, lux. În general luat vinul reprezintă tot ce este bun, de aceea el se compară în literatura religioasă cu legea sfîntă cu Ierusalimul, cu dreptii, cu Mesia. În 1, 6 mîreasa e prezentată ca neavînd decît mamă și frați iar tată nu. Lipsită de sprijinul părintesc, puterea tatălui a trecut asupra fraților, care au făcut uz de toate acele prerogative. Astfel au împus ei surorii lor îndeplinirea de ocupații nedorite: „iar via

mea nu am păzit-o". În vreme ce era angajată cu paza viei altora (a idolilor) via ei trebui să sufere. Aici e vorba despre o vie cu totul deosebită de cea a fraților ei. E o vie de un preț mare, pe care trebuia s-o neglijeze. Via miresei preinchipuie biserica lui Hristos, pe care a pregătit-o Vechiul Testament. Frații miresei, adică membrii aceluiasi popor care a pregătit calea spre Biserica lui Hristos, nu s-au aliat cu ea și despărțindu-se au făcut-o să indure.

În 5, 1 vinul e un izvor nesfârșit de bucurii, pentru că în 4, 10 vinul e expresie pentru tot ce e delicat. Strugurii sînt simbolul bunelor gospodine (7, 9) iar via înflorită este chipul a tot ceea ce e măreț și plin de farmecul ispititor (7, 13).

Eternizată ajunge a fi vița de rodul ei, vinul, prin întrebuintarea ce i se dă în Noul Testament cînd învățătura Mîntuitorului și cea a Sf. Pavel se urzește pe betcaala inițiată de vorbirea apocaliptică din Cîntarea Cîntărilor.

Dintre flori nardul se amintește mai întii (în 1, 11). Nard este o plantă din a cărei rădăcină se stoarce un suc aromat, un parfum. Originea nardului se caută în India. De trei ori se pomeneste nardul în Cîntarea Cîntărilor. Împăratul însuși (Mesia) este adevăratul nard, dar „nardul meu” sînt calitățile, virtuțile miresei. (Bisericii), care ajung la cunoștința împăratului. Imaginea e luată din obiceiul orientailor de a parfuma pe logodnică și mireasă.

Nici verdeața (din 1, 16) n-are a se lua în esns material. Din cartea Proverbelor rezultă că femeile practicau obiceiul de a risipi iarbă verde în așternutul lor, pentru a aduce noroc și prosperitate. De aceea *Teodore*t înțelege prin așternutul de aici (1, 16) Sfînta Scriptură.

Alături de nard (în 4, 14) figurează șofranul. Șofranul e o plantă mărunță, care crește bine în Orient, unde se întilnesc la 50 de specii de șofran. Are culoarea de lălmie. Servește în bucătărie la culoarea tăieților și la dresul bucatelor. Cu ea se aromatizează hainele. În medicină se dă ca excitant iar în industrie servește drept colorant. Tot ce e bun și frumos are mireasa, e simbolul ce se deduce din asemănarea cu șofranul.

Urmînd ordinea capitolelor se menționează (la 2, 1) crinul și floarea din Șaron. Șaron este o regiune fertilă și bogată în vegetație. E situată pe litoralul Mării Mediterane, între Iafa și Cesareea Palestinei, cîmpia e renumită din cauza bogăției și frumuseților ei naturale. Abundă aici florile. De aceea vorbește Isaia (35, 2) despre „strălucirea Saronului”. A fi „floare din Saron” înseamnă a depăși în delicatete și frumusețe pe alții.

Crinul („Iris”) e o plantă care se cultivă pentru florile-i frumoase și pentru mirosul de viole. Din florile crinului se prepară parfumuri și alte mirodenii. Printr-o asemănare reușită se arată (în 2, 2) superioritatea miresei față de fecioare. Ea este crin, fecioarele sînt spini față de ea.

„Florile de argint” — din fraza: „Lănțișoare de aur îți vom face cu flori de argint” (1, 11) sînt podoabe materiale care vor fi desăvîrșite prin daruri spirituale. Umbra Vechiului Testament va deveni realitate prin comoriile cele de mare preț ale Noului Testament.

Mălinița (din 1, 14) este nume ce se dă unei plante, care produce flori de felul ciorchinelor de struguri. Planta crește bine pe malurile Nilului. Din mălinița se produce un fel de pudră foarte căutată.

Mălinița din Engadi se numește floarea (1, 14) pentru că crește foarte bine și în această regiune. Cu ea se aseamănă mi-rele pentru vigoarea lui.

Scorțișoară se numește un arbore (4, 14) cu coaja aromată: El crește bine în Orientul îndepărtat. Servește în calitate de condiment și excitant.

Aloia (din 4, 14) este o plantă liliacee, din care se scoate un parfum fin și mult căutat. În medicină are o întrebuințare largă. În Cintarea Cîntărilor este alături de scorțișoară, etc., imaginea a tot ce e plăcut și nobil, a miresei mistice.

În ce privește „trestia mirositoare” (din 4, 14) este o plantă care crește prin locurile mlăștinoase și pe malurile apelor. Ea are un miros aromatic, de aceea se întrebuințează ca aromatizant în bucătărie.

„Tufarii de lămîie” (4, 14) sînt arbuști care produc o aromă asemănătoare tămîiei, sau chiar tămîia. Tămîia se produce din sucule arborelui. Aromă o produce abia cînd arde, fiind rășinoasă. Originea ei o caută Scriptura în Arabia.

Dintre pomi, unul care se menționează stăruitor în Cintare este rodierul (rodiu). Are o înălțime mijlocie, ca gutuiul nostru. Fructele lui seamănă cu ale gutuiului, avînd mulți simburii. La gust sînt mai plăcute decît gutuile și mai zămoase. Asemănîndu-se (4, 3) obrazii miresei cu o feliu de rodie se scoate în evidență delicatețea și grațiile ei.

Mandragora (din 7, 13) este o plantă al cărei fruct se coace în lunile mai—iunie. Cei vechi credeau că descopăr în formele rădăcinei de la mandragoră, o schiță a formei omului. De aceea ideea concepției era redată în vechea scriere egipteană printr-o hieroglifă, care pare a fi desenul acelei rădăcini (cont. Le Hir, *Le Cantique de Cantique*, Paris, 1928, com. la 7, 13). Mandragora era considerată de orientali ca remediu împotriva sterilității. Ea este simbolul iubirii și al fecundității. Și prin aroma ei mandragora e chipul a ceva festiv, sărbătoresc. Semnificația mandragorei în text este următoare: Totul e pregătit pentru ca Mesia se sosească. (Jouon, *Cantique de Cantique*, 1909, p. 301).

La 2, 13 se amintește smochinul. Acesta este un pom cunoscut. E de mărimea piersecului nostru dar foarte răspîdit în Orientul biblic. Pomul rodește de două ori la an. Aici e vorba

despre cea dintii inmugurire. Cind smochinul inmugurește pentru intia dată e dovadă că sintem în plină primăvară. În asemănările biblice smochinul obvine des pentru că e o plantație favorită în Palestina. El se asociază de obicei viței de vie (2, 13), pentru că smochinul se plantează cu osebite în podgorii.

O prețioasă vorbire simbolică înfățișează (la 8, 5) mărul. Aici e vorba despre mărul pădureț și nu despre cel dulce și bun de mincare. Prin frunzarul lui mărunț mărul pădureț nu produce o umbră atît de deasă ca mărul nobil. Mărul de aici simbolizează epoca Vechiului Testament, lipsită de credința desăvîrșită. „Sub acest măr te-am născut unde maica ta a fost dată morții”, înseamnă că creștinismul a luat naștere acolo unde a pierit poporul ales (din punct de vedere moral).

În 2, 2 mărul e, probabil, cel dulce, pentru că mirele e „un măr între lemnele pădurii”. Termenul măr reprezintă aici pomii fructiferi în genere. La popoarele orientale mărul este simbolul dragostei. Strabo scria că la persi mirele minca un măr în ziua cununiei. În poezia arabă semnificația mărului ocupă un loc considerabil (Schubert, *Das Lied der Lieder*, 1926, p. 131).

Nucul cultivat în orient pe o scară întinsă, pentru fructele lui gustoase și pentru lemnul lui tare, care se întrebuițează la confecționarea de obiecte casnice, se menționează la 6, 11.

Renumiți sint nucii din jurul lacului Genezaret. Vorbirea: „Am coborît în grădina cu nuci să văd livada din vale, să văd de a dat via...”, înseamnă că Biserica arată lucrarea pe care o săvîrșește aici în lipsa mirelui.

Curmalul, sau finicul, nu putea lipsi din imaginația poetică a autorului. E pomenit de mai multe ori (7, 8, 7—9). E un pom din familia palmierilor. Înalt și fără crengi, și încoronat în vîrf cu „un smoc de frunze lungi în evantail” (T. Negoită, *Plantele în Biblie*, București, 1941, p. 49). În simbolismul literaturii orientale curmalul reprezintă desfătarea iubirii.

Dintre arborii mari și decorativi în 1, 17 se pomenesc, împreună, cedrul și chiparosul. Cedrul e un arbore renumit din cauza înălțimii. Ajunge pînă la 30 de m. înălțime. Are un trunchi puternic și crengile stufoase. Este un copac majestuos, un fel de „arbore rege” în Orient. Din cauza rezistenței lui cedrul e un lemn căutat, în săpături făcute la palatul lui Asurbanipal, în Nimrod, s-au aflat după 2700 ani, grinzi de cedru atît de bine păstrate încît s-ar putea folosi din nou. Un arbore așa de minunat nu putea lipsi din asemănările scriitorului sfînt. Autorul Cîntării Cîntărilor aseamănă puterea și măreția mirelui cu cedrul. Chiparosul e un arbore decorativ. Se plantează de obicei, în alee, în parcuri și pe promenăzi. El își întinde într-atît crengile încît acoperind promenada dintr-o parte și alta formează adevărate pergole. Casa de aici (1, 17) închipuie comunitatea credincioșilor (Biserica) cedrul și chiparosul imaginează valorile neprețuite ale ei.

Ca element alegorizant întâlnim griul la 7, 3, unde trupul miresei e „un snop de griu încins cu crini”. Asemănarea exprimă fecunditatea miresei. Simbolismul e luat de la mulțimea de boabe cuprinse în snopul de griu.

În ce privește întrebuințarea faunei se face uz de „turme” și „iezi” în 1, 8; 1, 9 etc., de minzi, (1, 19); se amintește porumbița (1, 15; 2, 14; 4, 1; 5, 2; 6, 9); porumbelul (5, 12), turturica (2, 12); corbul (5, 11); căprioara (3, 5; 4, 5; 7, 4); cerbul (2, 9; 2, 17; 7, 4); cerboaița (2, 7; 3, 5; 8, 4); puiul de cerb (8, 14; mioară (6, 4); capra (4, 1); oile (4, 2; 6, 6); leul (4, 8); pantera (4, 8) și vulpile (2, 15).

Florile sînt cel dintîi semn al primăverii, timpul de veselie pentru păsări și de bucurie pentru om. Al doilea semn că a sosit primăvara este cîntatul turturelii (2, 12). Turtureaua ca și rîndunica și cocorul, emigrează pentru a petrece iarna în țări mai calde. Apariția lor în Palestina este un indiciu că primăvara a sosit. Turtureaua din acest text este cunoscută: pasăre din familia porumbilor, însă de un aspect mult mai delicat. În Palestina se întâlnesc trei specii de turturele. Cîntarea Cîntărilor face aluzie la așa numita turturică aurie, al cărui glas răsună de timpuriu în cîmpiile Palestinei. Turtureaua de aici ar închipui pe un vestitor de epocă nouă. Unii comentatori pronunță numele Sf. Ioan Botezătorul, care anunță epoca mesianică. Nu-i exclus deși nu putem dovedi că autorul sînt s-ar fi gîndit la chiar Înaintemergătorul.

Pentru a se descrie atașamentul mirilor, se aseamănă mireasa cu o porumbiță (1, 15). Se știe că porumbița cînd este despărțită de porumbel, geme de supărare, de unde expresia „geme ca o porumbiță” (Is. 38, 14). Prin finețea, curățenia, frumusețea și docilitatea ei porumbița simbolizează pe mireasă.

În 2, 14 e vorba de o specie de porumbițe, de porumbița din Palestina, care se adăpostește prin crepăturile stîncilor. Ieremia vorbește despre acest soi de porumbițe (48, 28) cînd provoacă pe moabiți să se adăpostească în stînci ca să fie ca porumbeii, care își fac cuibul pe marginea stîncilor. Aici porumbița din crăpăturile stîncilor e provocată să iese pentru a fi văzută și auzită.

În 4, 1 mirele se adresează miresei cu vorbele: „Ochii tăi sînt de porumbiță sub vălul tău”...

Ochii sînt întîiul obiect pe care-l contemplăm la aceia pe care îi iubim. Vălul făcea parte din toaleta femeilor. Femeile îl socoteau numai acasă, între persoane cunoscute, cu care după dreptul mozaic căsătoria era oprită.

Asemănarea indică integritatea miresei. Cuvintele: „Deschide sora mea, mindra mea, porumbița mea, ne aduc aminte de Apoc. 3, 20: „Iată stau la ușă și bat, dacă aude cineva glasul meu și deschide voi intra...”. Cuvintele le vorbește mirele, el se aseamănă cu un călător, iar mireasa sin-

gură atît de frumoasă și desăvîrșită (6, 9). De porumbel se face mai puțin caz. În 5, 12, unde mireasa aseamănă ochii mirelui cu „porumbei lingă ape”, se înțelege istetimea lui, firea-i împăciuitoare. Porumbeul a fost doar simbolul păcii în istoria diluviului, unde anunțase o epocă nouă.

În 5, 11 mireasa descrie calitățile mirelui zicînd: „Pletele sale, ca niște valuri negre ca corbul”.

Părul bogat și negru e aici semn de vigoare și fecunditate.

Căprioarele și cerboaițele sînt cele mai gingașe și mai sfioase animale. Ele cu cutremurare iau seama la cea mai ușoară adiere de vînt, atît de bine stau la pînda primejdiei. Ele sînt ceea ce lumea faunei are mai grațios, de aceea în Cîntarea Cîntărilor ele inchipuie frumusețea ideală.

În 2, 17 căprioara ca și puiul de cerb sînt imaginea poetică pentru a arăta vioiciunea mirelui.

Prin asemănarea: „Sinii tăi ca doi pui de căprioară, ca gemenii unei căprioare” (4, 5) se scot în evidență calitățile miresei, delicateță, grație, fecunditate, ca și cînd ar zice: Biserica este perfectă în toate. Sinii inchipuiesc puterea nutritoare a Bisericii, iar simetria sinilor face aluzie la cele două Testamente. (Vechiul și Noul). Tot așa se înțelege și la 7, 4.

Pentru a arăta sănătatea și frumusețea miresei, mirele o aseamănă „cu oile tunse ce ies din scăldătoare” (4, 2). Spre a obține o lină curată se spălau oile. Lina oilor albe e aici tipul curățeniei. Tot așa ea se înțelege și textul de la 6, 6.

Scriînd: „Ca minza înhămată la carele lui Faraon”, autorul se gîndește la cel mai frumos exemplar dintre caii lui, înhămat la vreunul din carele renumite importate din Egipt. Faraonul trecea în ochii epocii de cel mai bogat și luxos rege. De aceea la curtea sa totul era lucru ales. Orientalii de obicei împodobeau hamurile cu podoabe deosebite. În unele picturi vechi capul calului apare încadrat într-un decor scump de metal. Arabii și azi își fabrică hamuri brodate în aur și argint. Văzînd la ei un cal înhămat înțelegem îndată această asemănare din Cîntarea Cîntărilor. Este interesant felul de a descrie al Vechiului Testament. Osea aseamănă pe Israil cu un bou, Ezechiel pe Faraon cu un crocodil. Imaginea din 1, 9 e și azi populară. În poezia orientală minza înhămată inchipuie virtuți alese. În psalmi minza înhămată e simbol al triumfului.

Leul și pantera inchipuie în Vechiul Testament pe dușmanii poporului ales. Aici (4, 8) aceste fiare sînt imaginea atmosferei pline de groază. Sensul este: numai în comuniune cu mirele există adevărată fericire.

Nu lipsește nici vulpea din simbolismul Cîntării. Numai cit e vorba despre „vulpile cele mici care strică viile” (2, 15). Pentru cuvîntul vulpe stă în text „șual”. Acest termen se folosește și pentru șacal. Întîlnindu-se atît de mult acest cuvînt în Vechiul Testament nu se știe în mod sigur despre care pa-

truped este vorba. În Palestina sudică trăiesc un fel de vulpe mai mici decât cele europene. Despre acestea e vorba. Ele fiind numeroase fac pagube viilor.

Iată ce povestește în această legătură de idei un martor ocular, Thilo, în Comentarul său la Cântarea Cântărilor 1921 spune: „Am petrecut două veri de-a rindul în viile Palestinei și pot povesti multe despre indeletnicirile păgubitoare ale vulpilor. În via vecinului meu se pușca și se lărnuia în fiecare noapte. Vecinul ne-a lămurit că aceasta o face pentru a îndepărta vulpile. Vecinul onstru se arată foarte supărat cind ne-a văzut cum dăm drumul unui pui de vulpe, pe care îl prinsesem, căci acesta — zicea el — crește mare și consumă multe kilograme de struguri. Textul din 2, 15 are următorul înțeles mai înalt : vulpile sînt imaginea vrăjmașilor împărăției lui Dumnezeu. Pînă sînt mici și slabi ei pot fi prinși și pot fi făcuți inofensivi mai ușor decât dacă se înzdrăvenesc.

Ființele care nu cuvîntă ca și florile în care Dumnezeu a pus atîtea minunate însușiri, nu biruiesc, nici unele, nici altele, să-l servească pe stăpinul lor, omul. Poate că Dumnezeu a hotărît, anume, friu lung și slobod lui Solomon, pentru ca adevărui pe care îl cunoștea să-l arate, cu toată bogăția podoba-belor și celor care vor veni după dînsul.

O descriere insufletită este de o mie de ori mai măreață decât una rece și monotonă. Scăldînd scenele descrise în „razele unui soare voios, în lunci smălțuite cu verdeață zgîlbie de primăvară, într-un anotimp în care toată natura respiră dragoste”, autorul sfînt se situează pe culmi de unde e posibil să întrezărească și iubirea cea absolută.

Pr. Prof. Dr. N. NEAGA

ANIVERSĂRI și COMEMORĂRI

Profesorul Antoniu Sequens (1865–1938)

Pedagog, compozitor, filantrop. Nu există alți termeni mai potriviți pentru a caracteriza personalitatea profesorului Antoniu Sequens, de la a cărui plecare dintre noi, s-au scurs 21 de ani.

Născut în anul 1865, în orașul Chotebor (Cehoslovacia), din părinți modești, primește o aleasă educație muzicală încă din fragedă copilărie. Tatăl său Rudolf și mama sa Thereza, au fost brutari de meserie, dar cu toate preocupările lor continue și-au rezervat destul timp pentru creșterea și supravegherea copiilor. Cunoscind bine aptitudinile copilului lor Antoniu, l-au înscris — după terminarea a 5 clase primare și 3 civile — la Conservatorul din Praga, Secția organiști și dirijori de cor. După 5 ani de studiu, absolvă Conservatorul, cu media „foarte bine” și e recomandat de direcțiunea școlii ca dirijor de cor la Catedrala din Cattaro (Dalmatia), post pe care îl și ocupă în anul 1885. Simțindu-se prea departe de centrele muzicale, pleacă în Italia, la Macarua, unde este ales ca dirijor al Societății Filarmonice, în anul 1887. Tot în acest an, concurează pentru obținerea postului de profesor de muzică vocală și instrumentală a „Institutului teologic și pedagogic” din Caransebeș. Ales în decembrie 1887 de Consistoriul Diecezan, își ocupă postul în februarie 1888 fiind definitivat în anul 1891. Rămîne în calitate de profesor de muzică la Institutul pedagogic și după etatizarea lui și transformarea în Școală Normală de învățători, de la anul 1924 pînă la pensionare. La Institutul Teologic funcționează pînă în anul 1928. Incetează din viață la 2 iunie 1938.

Deși străin de neamul nostru a știut să i se integreze cu trup și suflet, închinîndu-i toată puterea de muncă și creație. Luptîndu-se cu greutățile începutului, cu necunoașterea limbii rominești nu se descurajează, ci într-un timp relativ scurt (1 an) învață perfect, limba romină, așa încît la sfîrșitul anului școlar 1888, examinează în rominește, stîrnind admirația profesorului său, Episcopul de pioasă amintire, Ioan Popasu.

Ca profesor, printr-un admirabil tact pedagogic, știe să-și apropie elevii, insuflîndu-le dragostea pentru muzică și cor. Do-vadă sînt elevii săi, care îi închină două volume omagiale, drept recunoștință pentru educația primită și atitudinea cu adevărat pînîtească, manifestată în orele de curs. 1).

Profesorul A. Sequens, după aceste mărturii, nu se limita numai la instrucția muzicală, ci își transforma adesea orele de

clasă, în adevărate lecții de morală și de bună purtare în societate. În ele își descărcău și elevii micile lor necazuri și greutăți potolindu-și involburările sufletești în armoniile cîntărilor conduse cu măiestrie de profesorul lor.

Om de caracter, nu-și părăsește postul, nici la tentația unei mai bune încadrări oferită în anul 1919 la liceul de Stat „Traian Doda” din Caransebeș.

Ca urmare a activității sale pedagogice, nenumărați dirijori, impinzesc satele noastre bănățene cu coruri și reuniuni culturale, unii dintre elevii săi ajungînd și compozitori renumiți, ca Timotei Popovici, Iosif Velcean, Sava Golumba, Vasile Ijac ș. a.

În educația muzicală pune accentul pe o desăvîrșită pregătire tehnică, introducînd studiul obligatoriu al violinei, fapt care ușurează formarea dirijorilor de cor.

Disponînd de o mare putere de muncă, pe lângă faptul că propune teodica muzicii în ambele secții ale Institutului diecezan, intruînd și dirijînd corul elevilor, mai organizează o orcheestră a elevilor, iar în afara școlii, conduce un timp „Reuniunea de cîntări și muzică” din Caransebeș, care îndeplinea în acelaș timp și rolul de cor catedral. Prin el, acest cor își ridică nivelul manifestărilor muzicale și cîștigă o înaltă ținută artistică, dovedită prin punerea în scenă a operei „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu.

El însuși fiind un bun violonist și pianist, dă lecții particulare în oraș, făcînd să se înmulțească amatorii de muzică, în deosebi pianiști și pianiste.

Pe lângă toate acestea, îmbogățește literatura muzicală cu compoziții bisericești și laice. Timpurile și oamenii în mijlocul cărora a trăit, nu i-au creat întotdeauna condițiile prielnice ca să le poată aduna pe toate în volum tipărite. Despre multe din ele se știe că au existat în manuscrise sau ciruă litografiate, ori copiate de foștii săi elevi.

Din lucrările sale amintim:

- *Liturghia* (pe mare) pentru cor de bărbați, după melodii existente bisericești.
- *Liturghia* în Si bemol major pentru cor de bărbați.
- *Liturghia* în Sol major pentru cor de bărbați.
- *Liturghia* în Fa major pentru 3 voci egale.
- *Liturghia* în Sol major pentru cor mixt (6 voci).
- *Liturghia* în Fa major cor mixt.
- „Ingerul a strigat” cor mixt (6 voci), „Cu trupul lui Hristos” „Hristos a înviat”, ambele pentru cor mixt pe 6 voci, „Invierea”, „Acestea zice Domnul”, „Hristos a înviat” cor bărbătesc, precum și diferite pricesne și alte cîntări bisericești.

Din compozițiile laice, amintim: „Frumoasă copilă”, „Cînd răsare luna-n prag”, ambele cor mixt, „Revedere” (versuri de Eminescu) cor bărbătesc, precum și culegeri și prelucrări din folclor, jocuri voinicești ca: „Iedera, Briul, Poșovaica, Rața și alte cintece populare vechi. Pentru pian a tipărit: „Idile de primăvară”, „Rapsodia română”, Valsuri, jocuri bătrinești. Pentru violină și pian, „Trei idile”, „Silvia Vais”. „Poloneza” și diferite jocuri populare. A tipărit și un manual „Teoria elementară a muzicii”.

Ceea ce impresionează în muzica sa, este puternica influență populară și deplină înțelegere a geniului muzical bănățean, iar în muzica bisericească, folosirea și prelucrarea melodiilor tradiționale de străină. Cu drept cuvînt poate să scrie în necrologul său din 5 iunie 1938, autorul articolului redacțional al „Foi Diecezane”: „Integrîndu-se deplin nu numai ritmului nostru de viață rominească ci și sufletului nostru sbuciumat, el cîntă cu noi în hore și se jăluiește în doine”. Sufletul deschis și sincer al artistului, îl făcură o apă și un pămînt cu noi. Și primi de-așemenea darurile frumoase ale sufletului bănățean, pe care l-a iubit cu duioșie de frate”. 2)

Spre sfîrșitul vieții, ajunge însă să vadă neînțelegerea față de muzică pe care o iubea, datorită influenței muzicii decadente occidentale, simțită și la noi între cele două războaie mondiale. Aceasta îl face să spună cu amărăciune: „Nu mai compun. Muzica nouă nu-mi place, muzica veche nu e înțeleasă. Totuși cea nouă își îngroapă cintele cu fiecare sezon, pe cînd cea veche trăiește pururea”. 3)

Ca o încoronare a vieții sale și a dragostei față de elevi, donează în 1935 suma de 150.000 lei Asociației Învățătorilor din județul Severin, pentru cumpărarea unei case de odihnă. „Am cetit în ziare despre Adunarea voastră — spune el. Am văzut programul vostru de muncă. E frumos și eu mă bucur că voi vă faceți și o casă de odihnă. Imi dați voie să contribui și eu cu ceva. Eu sunt om bătrîn, copii n-am avut, voi ați fost și sunteți și azi copiii mei”. 4)

Casa de odihnă s-a și cumpărat în cartierul de vile Teiuș (Caransebeș) purtînd numele de „Fundăția Antoniu și Ecaterina Sequens”.

De asemenea testează pianul său Reuniunii de cîntări, precum și întreaga sa avere, bisericii, școlii și instituțiilor de binefacere.

Toate acestea îl fac să fie înconjurat de dragostea tuturor ce i-au cunoscut, fapt dovedit la înmormîntarea sa, cînd îl petrec la groapă cu toții: Arhipăstor, școale, popor, instituții și societăți, cărora le-a testat prisosul vieții sale cînstite și mo-

deste. Și îl vor plinge toți și îi vor pomeni numele cu evlavie. Un nume drag, săpat în inimile atitor generații" 5).

Nu putem încheia aceste șiruri fără să amintim că în întreaga sa operă, Prof. A. Sequens a fost secondat de soția sa Ecaterina, născ. Popescu.

Pr. ION TEODOROVICI

Notă:

- 1) Vezi Rev. „Școala bănățeană” An. IV. Nr. 23—24 (1925): „Omagiu lui Aotnniu Sequens” și „Omagiu profesorului Antoniu Sequens” editat de Asociația învățătorilor din județul Severin, Lugoj 1938, din care extragem materialul acestui articol.
- 2) „Foaia Diecezană” An. LIII (1938) Nr. 23 din 5 iunie 1938 p. 1.
- 3) „Omagiu Prof. A. Sequens” p. 73.
- 4) „Omagiu Prof. A. Sequens”... p. 59.
- 5) „Foaia Diecezană” art. cit. p. 1.

INDRUMĂRI OMILETICE

Proorocul pocăinții*)

În tezaurul doctinar al creștinismului capitol important constituie și cultul sfinților. Pe aceste persoane care au atins piscurile desăvârșirii spirituale, îi luăm ca ocrotitori tainici, de patroni ai noștri iar ziua comemorării lor este o sărbătoare de profundă semnificație.

Sfinții sînt culmile cele mai strălucitoare ale creștinătății. Ei s-au ridicat la înălțimile cerești, pe scara evlaviei și a smereniei, creînd din persoana lor o capodoperă de viață creștină.

Sfinții și-au desăvârșit portretul vieții lor după modelul ideal, care este Hristos Domnul.

Sfinții sînt pentru credincioși, tot atitea modele de trăire duhovnicească, busole spirituale în drumul desăvârșirii lor morale. Ei strălucesc pe firmamentul Bisericii noastre ca niște lăcări al luminii, adevărului, dreptății și ai iubirii.

Stînd în nemijlocita apropiere de Dumnezeu, sfinții sînt ocrotitorii celor credincioși, în ceruri, mijlocind neîncetat pentru ei la Părintele luminilor.

În ceata numeroasă a sfinților strălucește prin austeritatea morală, ca și prin sublima lui misiune, Sf. Prooroc Ioan Botezătorul pe care Biserica noastră îl sărbătorește astăzi.

Cucernici ascultători,

În timp ce Fiul lui Dumnezeu aștepta plinirea vremii, pentru realizarea divinei Sale misiuni evanghelice, la capătul unei lumi în agonie, cînd apuneau ultimele pîlpîiri ale filozofiei păgîne, la această răsplată crucială a istoriei și a civilizației antice, în pustia Iordanului răsună puternic, cu adînci rezonanțe în suflete, glasul Înaintemergătorului, a marelui profet Ioan Botezătorul. El este chemat să fie crainicul unei lumi noi, întemeiate pe adevăr, dreptate și iubire.

Minunată este nașterea sa, pilduitoare viața sa și sublimă, conturînd perspective nebănuite, misiunea sa.

Sf. Ioan Botezătorul este fiul preotului Zaharia și al soției sale Elisabeta. Amîndoi erau dreți înaintea lui Dumnezeu, umblind fără prihană întru toate poruncile și rînduiele Domnului. Ajunși la adînci bătrînețe ei nu aveau copii. „Și pe cînd Zaharia săvîrșea înaintea lui Dumnezeu cele preotești” — pe cînd tîmnia altarul, i s-a arătat lui Zaharia îngerul Domnului

*) Cuvînt la Soborul Sf. Ioan Botezătorul.

zicindu-i: „Nu te teme Zaharie, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fecior, pe care-l vei numi Ioan. Bucurie și veselie vei avea și de nașterea copilului bucura-se-vor mulți. Căci va fi mare în fața Domnului; nu va bea nici vin, nici beaură amestecată și chiar din pîntecele mamei sale va fi plin de Duhul Sfînt. Și pe mulți din fiii lui Izrael îi va întoarce la Domnul Dumnezeu lor. El va merge înaintea Domnului, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei răzvrățiți la înțelepciunea dreptilor întocmind Domnului un popor pregătit” (Luca 1, 13—17).

Deoarece preotul Zaharia s-a îndoit, cerind un semn de adevărare pentru îndeplinirea acestei prevestiri, îngerul îi spune: „Iată vei rămîne mut... pînă în ziua cînd vor fi acestea, pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor împlini la timpul lor” (Luca 1, 20).

După nașterea lui, la opt zile, cînd pruncul trebuia tăiat împrejur și să i se dea un nume, preotul Zaharia întrebă, ce nume să i se pună copilului născut, luînd o tăbliță a scris că Ioan să se numească. În aceeași clipă gura lui se deschise și limba lui se dezlegă și începu să vorbească binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar despre prunc a prorocit: „Iar tu pruncule, prooroc al Celui Prea Înalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului ca să gătești căile Lui”. (Luca 1, 76).

Încă din fragedă vîrstă, părăsește casa părintească și se retrage în pustie, pregătindu-se pentru înalta misiune. Era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, incins la mijloc cu cureaua și se hrănea cu acide și miere sălbatică.

În anul al 15-lea al împărăției lui Tiberiu, pe cînd Pontiu-Pilat era procuratorul Iudeii, Irod tetrarh al Galileii, în zilele arhieriei Ana și Caiafa, cum ne spune sf. evahghelist Luca (III, 1—2) cu deosebită precizie, răsună prin toată împrejurimea Iordanului glasul marelui profet Ioan Botezătorul, propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor.

Ioan Botezătorul vestea, că lumea se găsește în pragul unor mari prefaceri: „... Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui... Faceți roade vrednice de pocăință... Acum securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face rod bun se taie și se aruncă în foc” (Matei III, 3, 8, 10).

Așa răsuna în pustia Iordanului glasul marelui profet, sa-bie de foc pentru toți cei ce se abătuseră de la căile Domnului, răscolind sufletele pînă în cele mai tainice profunzimii.

Chipul lui de mag din vremuri legendare, apare aspru și totuși de o blîndețe caracteristică sufletelor mari.

Predica lui în împrejurimea Iordanului era preîndurării împărăției lui Dumnezeu pe pămînt, a pocăinței, prin apele cristaline ale lacrimilor. Sf. Ioan Botezătorul, înainte mergătorul Domnului este proorocul, care a propovăduit lumii pocăința.

Valuri de credincioși poposeau la el în pustia Iordanului, mărturisindu-și păcatele și primind botezul pocăinței. Ioan mărturisise: „Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Lui nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua încălțămintelor. Acesta va boteza cu Duhul Sfînt și cu foc”. (Matei III, 11).

Înaintemergătorul Domnului este totdeauna și botezătorul Mintuitorului Hristos. Iisus vine din Galileea la Iordan către Ioan, ca să se boteze de la el. Ioan însă îi spune: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine”. Și răspunzînd Iisus a zis: „Lasă, căci așa se cuvine nouă, să împlinim toată dreptatea. Iar după ce s-a botezat Iisus, îndată a ieșit din apă și iată, cerurile I s-au deschis și a văzut Duhul lui Dumnezeu, pogorîndu-se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri care a zis: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit”. (Matei III, 14—17).

Ioan Botezătorul propovăduia venirea lui Hristos soarele dreptății, care va risipi întunericul, după cum ne accentuiază Sf. Scriptură: „Poporul care ședea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședeau în lăturea și în umbra morții, lumină le-a răsărit.” (Matei IV, 16).

Ca înaintemergător al Domnului, Sf. Prooroc Ioan Botezătorul binevestea în împrejurimile Iordanului, apropiata venire a împărăției cerurilor.

Ce este în esență împărăția cerurilor pe care o vestea marele Prooroc?

Împărăția cerurilor, întemeiată de Hristos Mintuitorul pe pămînt este calea Domnului, calea adevărului, calea luminii, calea mintuirii veșnice.

Împărăția lui Dumnezeu este trăirea în Hristos, conformarea vieții noastre a credincioșilor sublimelor comandamente divine.

Împărăția lui Dumnezeu este cerul coborît pe pămînt. În împărăția lui Dumnezeu, omul trăiește în veac, dar clădește pentru veșnicie.

Sf. Ioan Botezătorul apare ca cel mai mare prooroc, care face legătura între Vechiul și Noul Testament, despre care însuși Iisus a zis: „Adevăr grădesc vouă, nu s-a sculat dintre cei născuți, de femei (unul) mai mare decât Ioan Botezătorul (Matei XI, 11):

Cucernici ascultători,

Sf. Prooroc Ioan Botezătorul ne poruncește prin veacuri și nouă credincioșilor, să facem roduri vrednice de numele de creștini! Să facem ca pe pămînt, să triumfe pacea, iubirea, armonia și înțelegerea între oameni și popoare. Amin.

Prot. VICTOR VLADUCEANU

PENTRU APĂRAREA PĂCII

Importante Documente ale mișcării mondiale ale partizanilor păcii

În zilele de 19 și 20 decembrie 1958, a avut loc la Helsinki sesiunea Comitetului executiv al Consiliului Mondial al Păcii. Comitetul executiv a discutat problemele intensificării campaniei pentru interzicerea experiențelor cu arma nucleară.

Au luat parte la ședințe aproximativ 40 de reprezentanți din diferite țări, printre care W. Friedrich (R. D. Germană), J. Endicott (Canada), A. Tabet (Liban), V. Spano (Italia), I. Blume (Belgia), F. P. Schneider (R. F. Germană), A. Korneiuc (U. R. S. S.) și alții.

Cu acest prilej au fost adoptate următoarele documente :

DECLARAȚIA COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI MONDIAL AL PĂCII

Anul viitor mișcarea mondială a partizanilor păcii își va sărbători cea de-a 10-a aniversare, în legătură cu aceasta, Consiliul Mondial al Păcii va ține la Stockholm în mai 1959 o sesiune extraordinară.

Chiar de pe acum el poate să facă cu mândrie bilanțul drumului parcurs.

Mișcarea mondială a partizanilor păcii a ocupat un loc important în rindul forțelor păcii care au silit războiul să bată în retragere. Ea crește și se lărgeste pe zi ce trece, în timp ce în întreaga lume apar și se dezvoltă noi forțe ale păcii.

Fiind convins de puterea forțelor păcii, Consiliul Mondial trece cu hotărâre la îndeplinirea sarcinilor care mai trebuie rezolvate. Popoarele continuă să fie amenințate de un război atomic. Această primejdie este deosebit de puternică în Europa unde se împletesc toate primejdiile unui război nuclear.

Deși și-au asumat obligația cu privire la demilitarizarea Germaniei puterile occidentale o transformă într-o importantă forță militară a Europei. N. A. T. O. din care face parte, a confirmat nu de mult hotărârea sa de a-și baza întreaga strategie pe folosirea armei nucleare. Pe întregul teritoriu al Republicii Federale Germane se află deja concentrat astfel de armament.

Situația inadmisibilă în care se află Berlinul rodul acestei politici — sporește primejdia în centrul Europei. Pentru securitatea Europei și pentru pace în întreaga lume se impune lichidarea grabnică a acestei situații periculoase.

De aceea Consiliul Mondial al Păcii continuă să ceară, așa cum a mai făcut în trecut, retragerea tuturor trupelor străine din cele două state germane și neutralizarea acestor state. Bazele militare inzestrate cu arma atomică create de Statele Unite pe cele cinci continente prezintă o primejdie permanentă pentru securitatea popoarelor.

Forțele păcii trebuie să continue eforturile pentru a sili Statele Unite să-și retragă trupele de pe teritoriul chinez (Taivanul), să înceteze amestecul lor în treburile interne ale Chinei, pentru a înlesni o destindere a încordării în această parte a lumii. Prin acțiunile lor ele trebuie să obțină de asemenea retragerea trupelor străine care se află în Coreea de Sud. Ele trebuie de asemenea să sprijine lupta poporului japonez împotriva bazelor străine, a armei atomice și a revizuirii pactului de securitate japono-american.

Forțele păcii trebuie să-și întărească solidaritatea cu popoarele continentului african, care pășește spre o eliberare definitivă de sub jugul colonial și în special trebuie să-și întărească solidaritatea cu poporul algerian, care de ani de zile trăiește în condițiile unui război crincen.

În vaste regiuni ale lumii, ca de pildă, în America Latină popoarele mai suferă de foame în ciuda uriașelor bogății naturale existente.

Țările occidentale, cu industrie dezvoltată, trec prin serioase zguduri economice. Militarizarea economiei, piedicile care se pun în calea comerțului internațional constituie unele din principalele cauze care împing aceste țări la crize.

Aceste probleme alarmante nu pot fi rezolvate pe calea intensificării războiului rece și a cursei înarmărilor.

Prin lupta lor, popoarele trebuie să obțină tratative. Pentru succesul tratativelor este necesar să fie recunoscută existența diferitelor regimuri și să nu se mai pună piedici în organizarea coexistenței pașnice.

În asemenea condiții forțele păcii trebuie să-și continue campania pentru convocarea unei conferințe la nivel înalt, capabilă să ducă la o slăbire a încordării. La această conferință trebuie să se examineze un pact de neagresiune între cele două blocuri, dezangajarea militară reciprocă, crearea unor zone denucleareizate, retragerea trupelor străine, lichidarea bazelor militare, interzicerea armei nucleare și primele măsuri în vederea dezarmării.

Obiectivul acțiunilor popoarelor trebuie să fie acela de a crea o lume în care să nu existe război. Iar știința și tehnica, puse în slujba vieții și păcii, să contribuie la transformarea teritoriilor în care domnește mizeria, în teritorii ale belșugului și fericirii.

Biroul Consiliului Mondial al Păcii care se va întruni la 21 februarie la Moscova va examina diferite probleme care interesează toate țările globului în vederea pregătirii condițiilor pentru desfășurarea activității viitoare a tuturor forțelor păcii.

CHEMARE PENTRU INCETAREA EXPERIENȚELOR CU ARME NUCLEARE

Conferința de la Geneva cu privire la încetarea experiențelor cu arma nucleară a ajuns într-o fază critică. S-a realizat un progres însemnat; s-a reușit să se ajungă la un acord de principiu cu privire la necesitatea încetării experiențelor și la necesitatea unui acord efectiv acceptabil pentru toți. Dar după două luni de activitate nu au fost încă lichidate obstacolele serioase.

Guvernele Statelor Unite și Regatului Unit continuă să se mențină pe poziția potrivit căreia experiențele trebuie să înceteze numai pe un an. Ca și pînă acum încetarea experiențelor pe o perioadă mai îndelungată este condiționată de un acord asupra altor probleme ale dezarmării, iar un astfel de acord a fost cu neputință să se realizeze pînă în prezent.

Popoarele doresc ca experiențele să înceteze chiar acum și pentru totdeauna. Ele nu vor să permită ca alte țări să înceapă efectuarea de experiențe în alte regiuni ale lumii, ca de pildă experiențele proiectate de guvernul Franței în Sahara. Popoarele nu vor ierta nici un guvern care prin acțiunile sale îndreptate spre efectuarea de experiențe împiedică încheierea unui acord cu privire la interzicerea definitivă a experiențelor.

Succesele care au putut fi obținute pînă în prezent au fost asigurate mai ales datorită presiunii opiniei publice mondiale, presiune care s-a făcut simțită chiar și la conferință. Conferința urmează să-și reia lucrările în ianuarie. Numai eforturile permanente ale popoarelor pot duce la lichidarea obstacolelor.

Consiliul Mondial al Păcii, care cere neîncetat interzicerea totală a armei nucleare și lichidarea tuturor stocurilor ei, cheamă toate organizațiile pacifiste, politice, religioase și sociale din lumea întreagă să exercite presiuni directe asupra participanților la conferință, sub toate formele pe care le vor considera ca cele mai indicate — trimiterea de delegații, mesaje, petiții.

Un acord cu privire la încetarea exploziilor experimentale este cu putință. El, fără doar și poate, ar constitui un prim pas spre lichidarea războiului rece și ar înlesni realizarea unui acord cu privire la dezarmare. Popoarele trebuie să obțină încheierea unui acord cu privire la încetarea experiențelor.

CONFERINȚA INTERCONFESIONALĂ A DESERVEN- ȚILOR CULTELOR DIN ORAȘUL TIMIȘOARA

În ziua de 3 noiembrie 1958 a avut loc la sediul Vicariatului Bisericii ort. sîrbe din Timișoara, conferința interconfesională a deservenților cultelor din orașul Timișoara. Conferința a fost deschisă de I. Klein, membru în Comitetul orășănesc de Luntă pentru pace.

După formarea prezidiului: Vicar rom. catolic Cziza, Vicar ort. sirb Șt. Tomici, Pr. ort. rom. Al. Bălaș, pastorul reformat Debreczeny, iar de la bapțiști I. Popovici și de la penticostali N. Ciolac, pr. ort. rom. Arcadie Andru citește conferința: „Lucrările Congresului Mondial pentru dezarmare și colaborare internațională de la Stockholm”.

La discuții pe marginea conferinței au luat cuvîntul: pr. L. Surlașu-Timișoara III, care, după ce arată că ideea păcii a popularizat astăzi toate conștiințele în acțiunea pentru salvagardarea păcii, menționează consecințele funeste a celor două războaie mondiale. În incheiere, în numele preoțimii ort. romine din orașul Timișoara își ia angajamentul că, va populariza „Documentele Congresului Mondial pentru dezarmare și colaborare internațională” între credincioși și își va intensifica eforturile în luptă pentru apărarea păcii.

În numele preoților rom. cat. vorbește pr. prot. G. Wetzel, care între altele afirmă că, credincioșii și clerul rom. catolic își îndeplinesc toate îndatoririle religioase și patriotice, avînd mereu înaintea doizina: „muncă și pace”. După cuvîntul pastorului reformat Réty, a vorbit vicarul bisericii ort. sirbe Șt. Tomici, care declară că preoții ort. sirbi, îndrumați de Centrul vicarial activează în toate sectoarele de viață socială, pentru creșterea unei vieți mai bune și fericite pe seama poporului.

Pe marginea conferinței mai vorbesc pastorul ev. luteran Mathos, Bicu de la bapțiști și rabinul Drexler.

La sfîrșit, prot. D. Antonescu, propune trimiterea următoarei motiuni Comitetului Național pentru apărarea Păcii din R. P. R., Comitetului Regional de Luptă pentru Pace și Departamentului Cultelor:

M O Ţ I U N E

„Dînd ascultare apelului făcut de conferința internațională pentru interzicerea armelor atomice, ținută la Tokio între 15 și 20 august 1958, care chiamă toate forțele păcii să participe între 15 octombrie și 15 noiembrie a. c. la „Luna Internațională” a acțiunilor comune în luptă pentru încetarea experiențelor cu arma nucleară, deservenții cultelor din orașul Timișoara, întruniți în conferință interconfesională azi 3 noiembrie 1958, s-au angajat să lupte cu mai multă însuflețire pentru apărarea și consolidarea păcii în lume, pentru interzicerea definitivă a armelor nucleare, pentru destinderea încordării internaționale și pentru lichidarea oricărui focar de război din lume.

Ingrijorați de uriașele puteri distructive care au ajuns în mina omului prin armele nucleare, precum și de perspectivele îngrozitoare ale unui nou cataclism mondial, slujitorii altarelor împreună cu miile și milioanele de oameni doritori de pace din țara noastră și din lumea întreagă, cer cu insistență, să se

pună capăt înarmărilor așa cum a preconizat Uniunea Sovietică, puternica țară a socialismului, să se treacă la dezarmare prin fapte nu numai prin vorbe, fiindcă numai astfel se poate salva civilizația și viața omenirii de la o catastrofă totală și ireparabilă.

Trăiască pacea și toți cei ce luptă pentru menținerea ei”.

Conferința interconfesională a deservenților cultelor din orașul Timișoara, a luat sfârșit într-o atmosferă de însuflețire pentru cauza nobilă a păcii, toți deservenții fiind hotărâți să lupte pentru destinderea încordării internaționale, pentru salvarea păcii, având credința nestrămutată că, strădaniile lor vor fi încununate de izbândă.

Viața bisericească în cuprinsul MITROPOLIEI BANATULUI ARHIEPISCOPIA TIMIȘORII ȘI CARANSEBEȘULUI

Hirotoniri

La cererea Eparhiei Aradului, intru cit P. S. Episcop Andrei al Aradului este suferind, I. P. S. Mitropolit Vasile a făcut următoarele hirotoniri de preoți pentru Eparhia sufragana: În 16 noiembrie a hirotonit intru diacon, iar în 21 noiembrie, intru presbiter pe candidatul de preoție *Traian Șuț* numit la parohia Coroi, protopopiatul Ineu.

În 8 noiembrie diaconul *Vinca Roman*, a fost hirotonit intru presbiter pentru parohia Runcul Mare, protopopiatul Hunedoara.

Candidatul de preoție *Teodor Dușe* a fost hirotonit în 30 noiembrie, intru diacon, iar în 6 decembrie intru presbiter pentru parohia Moțiori.

În 7 decembrie a fost hirotonit intru presbiter diaconul *Cornel Lazarescu*, pentru parohia Banpotor, raionul Deva.

Liturghie Arhierască în biserica din Timișoara IV-Iosefin

Credincioșii și preoții din parohia Timișoara IV, au trăit duminică 21 decembrie 1958, două mari evenimente, ce vor rămâne pentru multă vreme neșterse, în sufletele și inimile lor: Prezența în mijlocul lor a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit VASILE, pentru care îi sînt profund recunoscători și terminarea lucrărilor de zugrăvire și de pictură executate în sf. biserică de profesor-pictor *Atanase Demian*.

În această sfințită zi, I. P. S. Sa, înconjurat de un sobor de preoți, după ce a făcut slujba ce se cere la bisericile renovate pe dinăuntru, a săvîrșit Sf. Liturghie.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul parohial dirijat de prof. *Ilie Lina*, iar predica zilei a fost rostită de părintele *Comșulea Constantin*, care printre altele a mulțumit credincioșilor pentru contribuțiile aduse la executarea acestei lucrări de înfrumusețare a locașului dumnezeiesc.

S-a curățit de praf și fum, toată pictura veche executată de prof. *Catul Bogdan* și *Ioachim Miloia*, s-a zugrăvit și decorat cu ornamentație bogată, pînă din altar, naos, tindă, baptisteriu și casa scărilor și s-au executat 18 picturi noi în tehnica frescă, după cum urmează: *Iisus ca Arhieru*, *Nașterea*, *Botezul*, *Răstignirea și Învierea Domnului*, *Nașterea și Adormirea Maicii Domnului*, *Maica Domnului rugîndu-se*, *Sfinții apostoli Petru și Pavel*, *Constantin și Elena*, *Sf. Nicolaie*, *Ștefan*, *Dumitru*, *Ioă-*

chim și Ana, Cuv. Paraschiva, Melania, Ecaterina și Zaharia și Elisabeta.

Conducerea parohiei mulțumește și pe această cale credincioșilor ce și-au dat obolul pentru terminarea acestei frumoase lucrări, rugind Cerul să răsplătească jertfa lor cu pace, mulțumire și sănătate.

† *Prof. univ. on. Dr. VASILE LOICHIȚA*

La încheierea revistei ne-a venit trista veste că distinsul nostru colaborator Prof. univ. on. Dr. Vasile Loichița, în ziua de 30 decembrie 1958, a urcat senin culmile nesfârșitului, trecînd în împărăția veșniciei.

Înmormîntarea a avut loc în satul său natal, Jebel, alături de părinții săi, țărani bănățeni de bastină, fiind oficiată de un sobor de preoți. Părintele Prof. Dr. I. Petreută, în cuvîntul rostit a scos în evidență personalitatea defunctului.

Născut la 26 oct. 1881 la Jebel, raionul Ciacova, reg. Timișoara, își face studiile liceale la Timișoara și la Beiuș, apoi Facultatea de teologie.

Luîndu-și doctoratul în teologie în anul 1907, din anul 1908 pînă în anul 1924 funcționează ca profesor la Institutul Teologic din Caransebeș. Aci redactează timp de 2 ani, „Foia Diecezană”, organul oficial al Episcopiei Caransebeșului.

În anul 1924 profesorul Vasile Loichița este ales pe bază de concurs profesor la catedra de dogmatică.

În sufletul său de vastitatea unei catedrale, ale cărui adîncuri erau scăldate de oceanul cerurilor, ardea puternic, flacăra iubirii divine și a dragostei față de aproapele. Ațiția studenți cu rivnă de carte, dar lipsiți de mijloace materiale, au simțit din plin largă dărnicie a profesorului Vasile Loichița.

Ca profesor, prin metodă, sistem de predare ca și prin excepționala sa conștiinciozitate, s-a impus în mod deosebit studenților săi, cari vor păstra neștersă icoana profesorului lor stimat și iubit.

Activitatea științifică a profesorului Vasile Loichița a fost tot atît de rodnică ca și activitatea sa didactică, îmbogățind literatura noastră teologică cu lucrări de o reală valoare științifică.

Lucrările profesorului Vasile Loichița ce se disting prin deosebită claritate și precizie și conturate de un stil select ce înalță, cucerește și reconfortează, sînt:

„Patriarhul Ciril Lucaris”, „Hiliasmul”, „Nîmirile biblice ale lui Dumnezeu”, „Anglicanism și ortodoxie”, „Definirea relațiilor Bisericii ortodoxe cu Bisericile eterodoxe”, „Doctrina Sfîntului Ioan Damaschin despre Maica Preacurată”, „Perihorez: dogmatică”, „Mărturisirea lui Dositei”, într-o traducere românească după textul original grecesc publicat la 1690 în București.

Impunându-se ca o personalitate dinamică în rindul profesorilor celei mai vechi facultăți teologice, profesorul Vasile Loichița a fost ales în repetate rânduri, decan al facultății de teologie, prin activitatea sa laborioasă ridicându-o pe culmi de strălucire spirituală.

După pensionare, s-a stabilit în Timișoara Profesorul Vasile Loichița și-a continuat opera de creație științifică, publicind prețioase studii de știință teologică în revistele „Studii teologice” și „Mitropolia Banatului”.

Fie-i memoria binecuvântată !

Preot evidențiat.

În acțiunea de hidroameliorații din Banat, preoțimea noastră și-a dat tot concursul. La șantierul de hidroameliorații din sectorul Uivar-Pustiniș, preotul *Lazar Barbura* de la parohia Pustiniș, a sprijinit în mod deosebit acțiunile gospodărești locale.

Pilde de jertfelnicie.

În parohia *Labasint* din contribuția credincioșilor s-a cumpărat un rind de vestimente preoțești pe seama bisericii.

În comuna *Gavojdia* credincioasele au donat diferite obiecte, ca ștergare, stihare, etc.

În comuna *Variaș*, câteva credincioase au donat pentru capela din această parohie, o masă cu acoperemintele necesare.

O seamă de credincioși din parohia *Pișchia*, pe lângă faptul că au contribuit prin munca lor la lucrările de renovare și amenajare a capelei, au și donat diferite obiecte pentru capela parohiei.

Inspecții

Protopopul raionului Bozovici, pr. *Gheorghe Țunea*, a inspectat în decursul lunii noiembrie 1958, parohiile Bănia și Pirovova. În parohia Bănia s-a interesat de lucrările ce urmează să se execute la biserică, care este monument istoric de arhitectură.

Protopopul Lugojului, părintele *Toma Bujor*, în luna noiembrie 1958, a inspectat parohiile Teș, păstorită de pr. I. Benecan, Boldur păstorită de pr. Zaharia Humița, Visag, păstorită de pr. Petru Murgoi și parohia Scăiuș, condusă de pr. Filimon Mămăligă.

În protopopiatul Făget, părintele protopop *Iulian Opreșni*, a inspectat în luna noiembrie 1958 parohiile: Cutina, condusă de pr. Nicolae Burdia și Coșteiul de Sus, păstorită de pr. Ioan Bugariu.

Din câmpul activității sociale a preoțimii.

În acțiunea de socializare a agriculturii în raionul Lugoj, s-au evidențiat preoții: T. Nistor-Sanovița, T. Schiopu-Chiză-tău, S. Stanca și N. Frățilă-Racovița, Gheorghe Jurj-Sinersig, Zaharia Humița Boidur, I. Bucovan-Gavojdia, I. Bublea-Grunt, P. Vasilescu-Secaș, T. Bireiescu-Cireșul și Filimon Mămăligă-Scăiuș.

Episcopia Aradului

SFINȚIRI DE BISERICI

În ziua de 9 noiembrie 1958, ca delegat al Prea Sfinției Sale, I. P. C. Protopopul Stavrofor Viorel Mihuțiu a sfințit biserica renovată din parohia Macea, raionul Arad, reg. Timișoara. I. P. C. Sa a fost asistat la Sf. Liturghie de preoții locului.

Tot I. P. C. Sa, ca delegat al Prea Sfințitului Episcop Andrei, a sfințit la 14 decembrie 1958, biserica renovată în exterior și zugrăvită în interior, din parohia Curtici, raionul Arad, reg. Timișoara. Delegatul chiriarhal a fost asistat la actul sfințirii de preoții localnici.

INFORMAȚII DIN ȚARĂ

și de peste hotare

Din țară

Interesante descoperiri arheologice.

În satul Peștera, un colectiv de la Institutul de arheologie al Academiei R. P. Romîne în colaborare cu muzeul regional "Stalin" a întreprins cercetări interesante în peștera din satul Peștera. În urma cercetărilor au fost descoperite urmele omului paleolitic care a folosit acest loc drept adăpost acum 70—50.000 de ani. Omul paleolitic a lăsat aici urme din trei faze de cultură paleolitică și de mai târziu din prima epocă a fierului și din perioada de început a migrațiilor.

S-au mai scos la iveală și urmele unor viețuitoare, care au trăit tot cu zeci de mii de ani în urmă. Este vorba de ursul de peșteră, hiena de peșteră, capra ibex-exemplar rar descoperit pînă acum în țara noastră.

La Bicaz

Un grup de cercetători științifici din principalele centre universitare ale țării, condus de prof. univ. Mircea Petrescu-Dîmbovița, efectuează o serie de cercetări pe Valea Bistriței, în sectorul Bicaz, unde se va forma locul de acumulare al hidrocentralei „V. I. Lenin”. S-au făcut unele descoperiri importante. Pe terasa de la Chirițeni, la gura piriului Hangu, s-au scos la iveală circa 15—20 locuințe de la sfîrșitul mileniului al III-lea înainte de erea noastră, iar în partea de sud-vest a terasei s-au descoperit urme ale unei alte așezări din epoca fierului.

Pe o terasă mai veche a Bistriței, sub muncelul numit Cetățuia, s-a scos la iveală un sălaș de bordée și colibe de păstori din secolul al III-lea al erei noastre.

Descoperirea unor picturi de valoare universală.

În muzeul Bruchenthal din Sibiu, au fost descoperite trei pinze iscălite de maeștrii picturii universale. Una reprezintă „Cleopatra murind” și este iscălită de Van Dyck. Celelalte pinze reprezintă pe „Ignatius de Loyola” și „Franciscus Xaverius” aparținînd lui Peter Paul Rubens. Toate trei lucrările sînt expuse în pinacoteca muzeului Bruckenthal.

De peste hotare

Inscăunarea noului Patriarh al Antiohiei și al întregului Orient.

În luna noiembrie 1958, a avut loc la Damasc ceremonia înscăunării Sanctității Sale Patriarhului Theodosie al IV-lea al Antiohiei și al întregului Orient.

Biserica Sf. Gheorghe din Veneția are fundația în apă.

Veneția are 90 de biserici care de care mai frumoase și mai bogate în stil și podoabe. Dintre toate aceste biserici, una iese din comun. Ea are o clopotniță mică, care prezintă o ușoară înclinare. Aceasta este biserica Sf. Gheorghe, care cu toate că fundația ei este în apă, din anul 1592, nu prezintă nici un pericol de surpare.

Expediție arheologică.

Săpăturile arheologice ce se fac în diferite părți ale globului pămîntesc, scot mereu la iveală vestigii de seamă ale trecutului.

Expediția arheologică austriacă condusă de prof. Franz Miltner este pe cale de a desgropa în întregime, anticul oraș Efes, care a avut un rol de seamă în epoca primordială a creștinismului. Pînă acum au fost descoperite, termele, pritaneul, templul împăratului Hadrianus, bazilica Sf. Ioan construită de Justinian pe locul unde s-ar afla mormîntul Evanghelistului Ioan. Au mai fost apoi descoperite numeroase statui de zei și împărați, un mozaic multicolor datînd din secolul al IV-lea, inscripții și diferite ustensile vechi.

Un amplu studiu menit să determine poziția Efesului în istoria creștinismului veacului apostolesc, publică pînă. Dr. Grigorie Marcu, prof. la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, în revista oficială „Mitropolia Ardealului” a Arhiepiscopiei Sibiului și a Episcopilor Clujului și Oradiei, Nr. 7—8, pe lunile iulie—august 1958, sub titlul: „Ephesus redivivus. Pe urmele celei mai de seamă ctitorii pauline a Asiei Minor.”.

Troleifonul — o interesantă invenție poloneză.

Inginerii Ryszard Skrzydło și Jerz Pilsch Kowakszyk, de la Institutul central de cercetări în domeniul Industriei miniere de la Katowice, au realizat prototipul unui aparat numit „troleifon”. Acesta este un telefon în care impulsurile electrice se propagă la o tensiune înaltă. Inovația are o mare importanță întrucît permite reducerea prețului de cost al instalației telefonice. Nu mai este nevoie de o linie telefonică specială, con-

vorbirile putind avea loc din orice punct unde a fost conectat troafeonul.

Troleifonul este construit pentru nevoile exploatărilor miniere, de asemenea el poate fi folosit in electrocare, in trenurile electrice, precum și in numeroase intreprinderi industriale.

Mină automatizată și telemecanizată.

In Donbas se construiește prima mină din Uniunea Sovietică la care intregul proces de extracție a cărbunelui va fi automatizat și telemecanizat. In acest scop se reutilizează una din cele mai mari mine din Donbas, mina „Pervaia Cerkasskaia-Severnaia”.

Specialiștii de la Institutul de cercetări miniere din Harkov au realizata 80 de dispozitive care vor permite unui singur dispecer să dirijeze toate mecanismele minei și să controleze funcționarea lor.

Pe urmele unei expediții polare.

Pe litoralul golfului Ahmatov (insula Severnaia Zemlia) s-au descoperit rămășițele unei expediții polare. Se presupune că este vorba de expediția cunoscutului explorator rus, Vladimir Rusanov, care a plecat in vara anului 1912 pe bordul vasului „Hercules” spre țărmurile Spitzbergului pentru a prospecta zăcămintele de huiă. Din 1913 nu s-au mai primit vești de la această expediție. Pentru a deslega misterul din golful Ahmatov, o expediție va pleca in această regiune a arhipelagului Severnaia Zemlia.

Expediția sovietică in Antarctica înaintează spre poliul inaccesibilității relative.

Convoiul de autotractoare și sâni ai celei de-a treia expediții continentale sovietice in Antarctica, in frunte cu Arcadi Nicolaev a sosit la stațiunea intercontinentală Sovetskaia. Această stațiune este situată la 1420 km. de observatorul sud polar Mirnii și este cea mai îndepărtată de litoral, fiind totodată așezată la cea mai mare altitudine din întreaga Antarctica (3.700 m. deasupra nivelului mării).

Convoiul alcătuit din 5 autotractoare pe șenile și sâni remorcate, a înaintat in condiții naturale grele pe un ger de minus 50° C. S-a simțit puternic lipsa de oxigen la altitudini de 3.500—3.700 m. deasupra nivelului mării. Autotractoarele și sâniile se infundau in zăpadă afinată.

După o scurtă odihnă și revizuirea mașinilor, exploratorii își vor continua drumul in interiorul continentului Antarctic in direcția poliului inaccesibilității relative, convoiul va străbate regiuni pe unde nu a călcat niciodată picior de om. La punctul terminus al itinerariului va fi înființată o stațiune științifică provizorie unde in cursul verii antarctice vor fi efectuate observații științifice complexe.

Antibiotice din plante superioare.

Se știe că o seamă de ciuperci produc substanțe cu acțiuni antibiotice. În ultima vreme s-au cercetat diferite plante pentru găsirea substanțelor antibiotice. S-a constatat că planta numită *Tropaeolum maius* este foarte eficientă împotriva multor microbi. Acest antibiotic se poate administra și pe gură, deoarece se absoarbe bine prin intestine și nu este inactivat de sucurile digestive.

Vindecarea reumatismului.

Un oarecare savant englez, Dr. Wallis a constatat că ouăle sînt un bun remediu împotriva reumatismului. El a consultat peste 16.000 de persoane și a văzut că mai mult de jumătate dintre bolnavii de reumatism au consumat puține ouă în viața lor. În ou s-ar găsi o substanță vitaminoasă „cholin”, care combat reumatismul, după cercetările făcute de acest medic.

Funcționarea inimii cu ajutorul unui acumulator.

În fața unui Consiliu medical din Suedia, profesorul Raznar Woxen, a expus cazul unui bolnav de inimă, care trăiește datorită impulsurilor căpătate printr-o pilă electrică. Profesorul a precizat că bolnavul care are inima slăbită primește energia necesară funcționării inimii sale, de la un mic acumulator introdus în abdomen, în urma unei operații. Bateria poate fi încărcată din afară, curentul fiind introdus printr-un fir și un ac plantat în inimă.

Un copac de 160 ani.

În orașul balnear Host pe litoralul caucazian al mării Negre, se află un plop argintiu, avînd înălțimea de 65 m. 10 oameni, ținîndu-se de miini abia pot să-i cuprindă trunchiul. Acest copac unic are nu mai puțin de 160 ani.

Lansarea rachetei cosmice sovietice spre lună.

La 2 ianuarie a. c. a fost lansată în U. R. S. S. în direcția lunii o rachetă cosmică. Racheta cosmică cu mai multe trepte, conform programului stabilit, a ieșit pe traiectoria de înaintare în direcția lunii.

Ultima treaptă a rachetei cosmice, care cîntărește 1472 kg. fără combustibil, este prevăzută cu un container special, în interiorul căruia se află aparatele de măsurat necesare efectuării observațiilor științifice.

Ultima treaptă a rachetei cosmice sovietice atîngînd a doua viteză cosmică, de 11,2 km. pe secundă, deschide seria zborurilor interplanetare.

PREZENTĂRI BIBLIOGRAFICE

Jurnal Moskovskoi Patriarhii, revista Patriarhiei din Moscova, Nr. 6/1958.

În acest număr se publică un amplu reportaj (de la pag. 4—66) asupra solemnităților religioase ce au avut loc la Moscova în luna mai 1958, cu prilejul aniversării a 40 de ani de la reînființarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Ruse.

Două Biserici mari — cea din Ierusalim și cea din Cipru — din cauza evenimenteror n-au putut trimite la serbările jubiliare pe reprezentanții săi.

Toate celelalte Biserici ortodoxe au fost reprezentate la marea sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Ruse.

Biserica din Constantinopol a fost reprezentată prin:

Arhiepiscopul Tiatirei, Atenagora.

Biserica din Antiohia prin:

Patriarhul Antiohiei și al întregului Răsărit,

Alexandru al III-lea,

Epifanie Mitropolitul Accarului,

Atanasie Mitropolitul Hauranului,

Alexandru Mitropolitul Homsscului,

Trifon Mitropolitul Laodiceii.

Din partea Bisericii Georgiene Catolicos-ul Patriarh al întregii Georgii, Melhisedec,

Zinovie, Episcopul Stepanovanscului,

Episcopul Naum.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române:

Prea Fericitul Patriarh Justinian,

II. PP. SS. Lor Mitropoliți Justin al Moldovei și Sucevei și Vasile al Banatului.

Din Ellada:

Mitropolitul Iacob al Atticei și Megaridei,

Mitropolitul Pantelimon al Tesalonicului,

Mitropolitul Iacob al Sisaniscului și Siatiscului.

Din partea Bisericii Polone:

Mitropolitul Macarie al Varșoviei și al întregii Polonii.

Biserica din Alexandria a fost reprezentată de:

Hristofor al II-lea, Papa și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi.

Din partea Bisericii Sirbe au participat:

Episcopul Ioan al Nișului, Vasile, Episcopul din Banea Lucschi și Episcopul Gherman din Jicesc.

Biserica Bulgară a fost reprezentată de:

Patriarhul Chirii, Mitropolitul Climent din Staro-Zagorschi și Episcopul Maxim al Branitului.

Din partea Bisericii din Albania au participat:

Paisie Arhiepiscopul întregii Albanii și Mitropolit al Tiranei și Durresului și Episcopul Damian din Ghirocastersc.

Biserica Ortodoxă din Cehoslovacia a fost reprezentată de: Ioan, Mitropolitul de Praga și al întregii Cehoslovacii.

Din partea Bisericii Autonome Finlandeze a participat: Episcopul Pavel.

Începînd cu ziua de 6 mai, în Moscova au început să sosească delegații Bisericii Ortodoxe Autocefale.

Vineri, 9 mai la aeroportul Vnucovsc a aterizat avionul cu delegații Bisericii Ortodoxe Române: Preafericitul Patriarh Justinian, II, PP. SS. Lor Mitropoliți Justin al Moldovei și Vasile al Banatului și protoierul Simeon Neaga, care au fost întâmpinați de Mitropolitul Crutișului și Colomnei, Nicolai, Arhiepiscopul Vladimirscului și Sudașmului, Onisim, Episcopul Serghie, protopresbiterul N. F. Colcițchi, protoierul Boris Pisarev, ieromonahul Serafim Tretiacov și suișitorii Patriarhiei din Moscova.

Din partea Sfatului — Afacerilor Bisericii Ortodoxe Ruse de pe lângă Consiliul de Miniștri al U. R. S. S. oaspeții au fost întâmpinați de membrul Sfatului V. I. Vasilev. Din partea Ambasadei române la întâmpinarea oaspeților a fost prezent dl. cons. Petrescu.

Vineri și sîmbătă (9 și 10 mai) delegații au făcut o vizită Sanctității Sale Patriarhului Moscovei și a întregii Rusii, Alexei, I. P. S. Mitropolit Nicolai, precum și Sfatului Afacerilor Bis. Ruse de pe lângă Consiliul de Miniștri. În timpul liber, oaspeții au vizitat Moscova, bisericile ei, monumentele istorice și stațiile metroului din Moscova.

Duminecă 11 mai delegații au participat la Sf. Liturghie în Catedrala Sf. Patriarhii.

Din mii de inimi s-a înălțat o rugăciune comună pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea Sf. Biserici și pentru unirea tuturor.

După priceasnă a predicat rectorul Academiei Teologice din Moscova, protoierul C. Rujițchi, tilcuind evanghelia cu femeia samarineancă.

La sfîrșitul Liturghiei, toți Ierarhii au ieșit pe amvon, iar Sanctitatea Sa Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, Alexei, s-a adresat celor de față, rostind: „Hristos a înviat!”. Salută apoi pe Ierarhii prezenți și le exprimă vii mulțumiri pentru dragostea frățească ce au arătat-o participînd la sărbătoarea Bisericii Ortodoxe Ruse.

În aceeași zi (Duminică 11 mai) Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei a oferit o masă în sala restaurantului Ucraina, în onoarea oaspeților sosiți la solemnitate. Cu acest prilej a toastat: Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei, care după ce salută pe reprezentanții Bisericilor Ortodoxe, Autocefale, prezenți la solemnitățile jubiliare, spune:

„O mare mângâiere simțim noi prin faptul, că toți reprezentanții Bisericilor Ortodoxe cu dragoste au răspuns la invitația noastră, participând la marea sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Ruse.

Prea Fericitul Patriarh Justinian al României, ca întotdeauna, — a spus Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei — și-a exprimat simpatia și dragostea față de Biserica noastră prin prezența sa. Doresc, Bisericii române prosperitate și pace, precum și mulți ani și sănătate reprezentanților ei.

Și tuturor oaspeților scumpi, prezenți aci, le dorim mulți ani, în deplină sănătate”.

După aceasta au mai vorbit: Arhiepiscopul Tiatirei, Atenagora, reprezentantul Patriarhiei de Constantinopol, Prea Fericitul Papa și Patriarh al Alexandriei și întregii Africi, Hristofor I. P. S. Mitropolitul Nicolai al Crutiților, Patriarhul Antiohiei, Alexandru al III-lea, etc. Toți vorbitorii au urât sănătate Sanctității Sale Patriarhul Alexei și propășire Bisericii Ort. Ruse.

Sedința comemorativă a avut loc în 13 mai în sala de festivități a Academiei Teologice din Moscova care funcționează la Lavra Sf. Serghie din Zagorsk.

Sedința a fost condusă de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Crutiților. Actul solemn cu ocazia sărbătoririi a 40 de ani de la restaurarea Patriarhiei din Moscova a fost deschis de Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei. Apoi Prea Sfințitul Mihail, Episcopul Smolenscului a prezentat referatul: „Reînființarea Patriarhatului în Biserica Ortodoxă Rusă și importanța ei”. I. P. S. Mitropolit al Crutiților a susținut referatul „Ortodoxia și lumea contemporană”. După aceea au luat cuvântul ierarhii diferitelor Biserici.

Prea Fericitul Patriarh Justinian al României, între altele a spus:

„Credincioșii, clerul și ierarhii Bisericii Ortodoxe Române participă la jubileul de azi al Bisericii Ortodoxe Ruse cu sentimentul unei deosebite bucurii duhovnicești, cu sentimentul care a luat naștere încă din vremuri îndepărtate din zilele întemeierii Patriarhiei în Rusia...”

În 14 mai, oaspeții au vizitat universitatea Lomonosov din Moscova. După masă, delegații Bisericilor au vizitat biserica fostei mănăstiri Donscoi, unde este înmormântat patriarhul Tihon. Apoi au plecat prin frumoasa Moscova.

În seara de 15 mai, membrii Bisericilor din Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Serbia, România, Bulgaria, Ellada, Arme-

nia, cu însoțitorii săi, au plecat la Leningrad, unde au sosit în dimineața zilei de 16 mai.

La Leningrad ierarhii au vizitat Academia Teologică unde, au fost întâmpinați de prot. M. Speranschi, de profesori și studenți.

Simbătă 17 mai, oaspeții au vizitat orașul, iar seara au oficiat slujba Privegherii la diferite biserici din oraș.

La 24 mai au părăsit Moscova ultimii delegați ai Bisericilor cari au participat la solemnitățile aniversării a 40 de ani de la restaurarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Ruse.

18 clișee reprezentând întâmpinarea delegaților Bisericilor Ortodoxe Autocefale, întrevederile ce au avut loc între Intâistătorii Bisericilor Ortodoxe, servicii religioase oficiate de Înaltii Ierarhi, solemnitatea deschiderii ședinței comemorative, apariția la tribună a citorva reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe Autocefale, a președintelui adjunct pentru Afacerile Bisericii Ortodoxe Ruse de pe lângă Consiliul de Miniștri etc., completează în mod fericit bogatul reportaj asupra solemnităților jubiliare.

Pr. PETRU IACOBESCU

Erich Dubowy, SIGHIȘOARA. UN ORAȘ MEDIEVAL,

București, 1957, 197 pagini (Editura Tehnică).

Bogată în fotografii, 138 la număr, această carte zugrăvește istoricul așezării Sighișoarei, începînd cu preistoria (Cultura Wittenberg) pînă în zilele noastre. Mărturii arheologice vorbesc acolo despre Daci și Romani. Nu se știe cînd sașii, aduși de către craii maghiari din părțile Rinului, au întemeiat cetatea „Schässburg”, Sighișoara. După unii aceasta s-ar fi întîmplat în 1191 sau 1198. Fapt este că un document din 1280 vorbește de „Castrum Sex”, amintit din nou în 1298 sub numele de „Schespurch”. Acest „burg” săsesc s-a dezvoltat treptat, întinzîndu-se și asupra plaiului de jos al dealului încă din veacul al XIV-lea. Însemnătatea economică, politică și culturală a Sighișoarei în decursul veacului de mijloc este pusă în lumină de arhitectul Dubowy în chip fericit. Sub cîrmuirea austro-ungară, după desființarea privilegiilor sașilor în urma revoluției de la 1848, orașul a suferit schimbări în înfățișarea-i, prin aducerea de Secui. În 1884 breslele au ajuns „corporațiuni industriale”, desființate în 1940.

Păcut și agale parcă se plimbă cetitorul prin atît de frumosul oraș ardelenesc. Prefacerile Sighișoarei în decursul veacurilor i se arată cu ajutorul unor stampe și tablouri vechi. Se stăruie asupra turnurilor și a zidurilor de împrejmuire ale bătrînei cetăți. Turnul cu ceas bunăoară este descris pe larg și autorul i-a făcut și releveul. Tot așa și biserica minăstirii ori cea din deal, sau multe case vechi ca de pildă cele de pe piața Petőfi și de pe strada Cuza Vodă. Orașul de jos, biserica din

Sihof, cea din Cornești, etc., îi dau prilej autorului să dezvăluie aceloră care nu au călcat încă acolo, pitorescul și viața orașului. Dar fiind arhitect, nu e de mirare că dinsul a socotit de cuviință să ne vorbească și de perspectivele de viitor ale Sighișoarei, care număra în 1955 peste 20.000 de locuitori și unde se dezvoltă în cele de față fabrici și industrii, ivindu-se mereu noi prăvălii și înjghebându-se gospodării colective și de Stat.

Bibliografia și indexul cu care se încheie cartea, înlesnesc folosirea ei. Lipsurile lucrării par să fie foarte mici. Astfel trebuia amintit bustul lui Ilarie Chendi din grădina publică, care este clasat pe lista oficială a monumentelor noastre de artă plastică. Această monografie, scrisă cu sîrg de un îndrăgostit al Sighișoarei, îți lasă cînd ai frunzărit-o, simțămîntul că te întorci dintr-o călătorie. Editura tehnică trebuie lăudată că, după lucrarea despre București a profesorului Grigore Ionescu, a tipărit din nou o îngrijită monografie de oraș. Nu ne îndoim că va mai scoate la lumină altele. Am dori ca una din ele să o scrie arhitectul Dubowy.

P. Ș. NASTUREL.

C U P R I N S U L

	<u>Pag.</u>
<i>Redacția</i> : Centenarul Unirii Țărilor Române	3
<i>Pr. A. Nanu</i> : Omul bunătații : Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș	6
<i>Prof. Dr. Corneliu Sirbu</i> : Noutăți privind Istoria Religiiilor	11

S T U D I I

<i>Prof. Univ. On. Dr. Vasile Loichița</i> : Hotărârile și definițiile dogmatice de credință ale celor șapte Sinoade Ecumenice	25
<i>Prof. Dr. N. Neaga</i> : Cîntarea Cîntărilor — contribuții la exegeza cărții —	45

ANIVERSĂRI — COMEMORARI

<i>Pr. Ion Teodorovici</i> : Profesorul Antoniu Sequens (1865 — 1938)	53
--	----

INDRUMĂRI OMILETICE

<i>Prof. Victor Vlăduceanu</i> : Proorocul pocăinții	57
--	----

PENTRU APARAREA PĂCII

x x x Importante Documente ale Mișcării Mondiale a Partizanilor Păcii : Declarația Comitetului executiv al Consiliului Mondial al Păcii, Chemarea pentru încetarea experiențelor cu armele nucleare. Conferință interconfesională a deservenților cultelor din Timișoara	60
--	----

VIAȚA BISERICESCA ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI BANATULUI

Arhiepiscopia Timișorii și Caransebeșului

<i>Redacția</i> : Hirotoniri, Liturgia arhierească în Biserica din Timișoara Iosefin, † Prof. univ. on. Dr. Vasile Loichița, preot evidențiat, pilde de jertfelnicie, inspecții, din cîmpul activității sociale a preoțimii	65
---	----

EPISCOPIA ARADULUI

Pag.

Redacția: Sfintiri de biserici 68

INFORMAȚII DIN ȚARĂ ȘI DE PESTE HOTARE

Din țară :

x x x Interesante descoperiri arheologice, descoperirea unor picturi de valoare universală . . . 69

De peste hotare :

x x x Inscăunarea noului Patriarh al Antiohiei și al Intregului Orient. Biserica „Sf. Gheorghe” din Veneția, expediție arheologică, o interesantă invenție poloneză, mână automatizată și telemecanizată, pe urmele unei expediții polare, expediția sovietică în Antarctica, antibiotice din plante superioare, lansarea rachetei cosmice sovietice spre lună 70

PREZENTARI BIBLIOGRAFICE

Pr. Petre Iacobescu : Jurnal Moscovskoi Patriarhii, Nr. 6, 1958. 73

Petre Ș. Năsturel : Erich Dubowy, *Sighișoara. Un oraș medieval*, București, 1957, 197 pg. (Editura Tehnică) 76

ERATĂ

Pag. 70 rîndul 5 de sus, în loc de Theodosie al IV-lea,
se va citi Theodosie al VI-lea.

